

Nr 12 1955

37 ÅRG.

UPPLAGA: 12.300 EX.

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRENS RIKSFÖRBUND
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 213606 - POSTGIROKONTO NR 4870

BRANDKÅRS- tidsskrift

Årsskifte

Inför föregående årsskifte skrev vi här, bl. a., att året 1954 ur brandförsvarets synpunkt kunde rubriceras som ett gott år. När vi nu strax står inför ett nytt årsskifte måste vi tyvärr konstatera, att året 1955 däremot tycks bli ett rekordår vad beträffar brandskadornas storlek. Redan den 1 oktober uppgick brandskadorna nämligen till nära nog samma belopp som under hela år 1954.

Vad är då anledningen till dessa markerade svängningar av brandskadornas storlek olika år? Än en gång är det anledning ställa frågan, om luftfuktigheten har någon inverkan på eldsvådefrekvensen. Det "goda" brandskadeåret 1954 hade ju en synnerligen regnig sommar, det "dåliga" skadeåret 1955 var däremot sommaren som bekant exceptionellt torr. Först forskningsverksamhet på brandförsvarets område kan bringa klarhet i bl. a. denna brandförvarsfråga. Det är bara att hoppas att den brandtekniska forskningen i landet mycket snart skall taga form och med statligt stöd komma igång. Det är i hög grad angeläget! Här är en brandförvarsuppgift långt viktigare än pågående översyn av gällande brandlagstiftning!

Under året har en viktig händelse skett vid Statens brandskola. Kapten Torsten Mohlin, som allt sedan skolans tillkomst i egenskap av rektor stått i ledningen för dess verksamhet, har med ålderns rätt trätt tillbaka. Svenskt brandförsvaret är kapten Mohlin stor tack skyldig för det helhjärtade arbete han nedlagt. I stor utsträckning är det tack vare kapten Mohlins insatser som svenskt brandbefäl i dag så väl kan hävda sig i jämförelse med yrkeskolleger i andra länder.

Vad Brandkårstidskrift beträffar har vi även i år kunnat glädja oss åt en väsentlig ökning av vår läsekrets. Vi se däri ett tecken på att tidskriften vunnit uppskattning, och hoppas på ytterligare ökad spridning av Brandkårstidskrift under år 1956. Vi vill även under det året upplåta våra spalter för de olika spörsmål, som kunna intressera vår läsekrets, med tyngdpunkten som vanligt speciellt på det släckande brandförsvaret.

Till läsare, medarbetare och annonsörer riktas ett tack för det gångna året med tillönskan om ett

GOTT NYTT ÅR!

Redaktören.

Säkerhetsbestämmelser vid utförande av svetsningsarbeten inom oljeupplag och liknande

Av sprängämnesinspektör A. Billberg.

Som bekant är svetsningsarbeten skuld till ett stort antal eldsvådor och detta arbetes brandfarliga natur inger givetvis stora betänkligheter då det blir fråga om att utföra svetsningsarbete inom ett oljeupplag eller liknande områden eller lokaler, där det förekommer eldfarliga vätskor i nämnvärd omfattning. Som i en tidigare artikel anfördes, är det enligt förordningen angående eldfarliga oljor förbjudet att införa eld där eldfarliga oljor tillverkas, bearbetas eller förvaras. Det redogöres vidare i artikeln för möjligheterna att erhålla dispens när det gäller att utföra erforderliga svetsningsarbeten, varvid det särskilt framhålls att särskilda försiktighetsåtgärder måste vidtagas, i regel i samråd med branchchefen.

Till ledning; för bedömningen av de säkerhetsåtgärder som det vanligen är frågan om följer nedan några synpunkter.

Vilka brännbara vätskor är farliga och under vilka omständigheter?

Först må då framhållas, att förordningen angående eldfarliga oljor endast avser de eldfarliga *olja*, d. v. s. vätskor som icke är blandbara med vatten och således icke sprit, aceton och liknande vattenblandbara vätskor. Antändningsrisken är emellertid i princip densamma och jag gör därför i fortsättningen vid diskussion av *antändningsriskerna* ingen skillnad mellan dessa två kategorier.

Bestämmande för antändningsrisken är i princip *flampunkten*, vilken som bekant är avgörande för huruvida den eldfarliga vätskan utgör risk av första klass eller andra klass eller ev. faller utanför begreppet eldfarlig (ehuru den alltför är brännbar).

Eldfarlig vätska av första klass har en flampunkt av 21° eller lägre, andra klass högre än 21° t. o. m. 40°. (I den kommande förordningen torde dessa gränser bli något annorlunda.)

Eftersom flampunkten betyder den lägsta temperatur vid vilken den provade vätskan avger så mycket brännbara ångor att dessa tillsammans med luft giva upphov till en så stark koncentration att antändbar atmosfär kan uppstå, så innebär flampunktgränsen 21° t. ex. att en vätska som har denna flampunkt och ut-

spilles antändes av öppen eld, elektriska gnistor och dylikt om vätskans temperatur vid tillfället ifråga ligger över 21°. Eftersom vi numera ofta ha temperaturer både inomhus och sommardt utomhus avsevärt över 21°, så är tyvärr gränsen mellan första och andra klass risk satt vid en för låg temperatur. Meningen med andraklass varorna torde nämligen ursprungligen ha varit att det normalt inte skulle föreligga antändningsrisk om dessa spilldes ut och därvid utsattes för öppen eld eller dylikt. Man måste säga sig att risk för antändning föreligger hos vätskor med flampunkter ända upp till 30—35°, sommardt kanske ännu högre. Vid bedömningen av antändningsrisken bör man därför i regel icke skilja på första och andra klass varor, därest man icke med bestämdhet vet att man har att göra med t. ex. en fotogen av en så hög flampunkt att den ligger avsevärt över rådande temperatur hos omgivningen och fotogenen. Xylol, varnolen, dilutin, traktorfotogen är exempel på andraklass varor, som har så låg flampunkt att de måste betraktas som riskabla ur antändnings-synpunkt.

De mörka oljorna, dieseloljor, eldningsoljor och smörjoljor har däremot så hög flampunkt att de icke avgiver antändbara ångor vid de temperaturer, som man normalt har att räkna med. För att dessa skola antändas fordras att en större volym eller större del av oljeytan först upphetas. Det fordras något slag av vekverkan eller antändningsmedel som brinner under viss tid och upphettar oljan i närheten. Svetsloppor som faller ner i en mörk olja tändes icke denna utan slocknar. Däremot föreligger givetvis antändningsrisk för oljan om svetslopporna först tändes träställningar, trassel eller dylikt, som börjar brinna och sedan i sin tur tändes oljan. Likaså om oljan är uppsugen av poröst material såsom rost, sand och dylikt.

Mindre svetsningsarbeten utanpå cisterner.

De svetsningsarbeten utanpå cisterner som det vanligen är fråga om är tätning av läckande sprickbildningar, läckande nitskarvar, flänsanslutningar o. dylikt. Det är sålunda i regel endast fråga om ganska korta svetsar på varje

Fakta om FILTER

A — brunt — mot organiska ångor och lösningsmedel.

B — grått — mot sura gaser (även nitrosa), halogener, i mindre grad.

E — gult — mot svavelsyrighet och saltsyra.

J — blått-brunt — mot blåsyra, zyklon.

K — grönt — mot ammoniak.

L — gult-rött — mot svavelväte.

MSt — gult-grönt — mot svavelväte och ammoniak.

OSt — grått-rött — mot arsenikväte och fosforväte.

Hg — brunt-rött — mot kvicksilver.

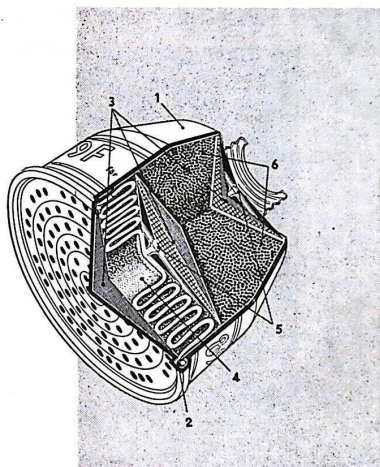
89F — rött — mot brandgaser av alla slag (utom koloxid).

CO — svart ring — mot koloxid

Konstruktionen av ett filter är minst lika viktig som konstruktionen av en gasmask. Filtrets olika lager måste vara skakfritt insatta i filterbehållaren och sluta absolut tätt till behållarens väggar. Filtren skall skydda mot tre grupper av andningsgifter: damm och droppar, rök och dimmor, ångor och gaser. Det är av största vikt att det filter som användes är avsett för de typer av andningsgifter som förekommer på platsen.

För vidare upplysningar om filter, kontakta Bicapa o. begär katalog!

- 1 Filterbehållare av kraftig plåt.
- 2 Mellan behållarens nedre kant och perforerade bottenplatta är dimfiltrets undre kant invalsad. Det är med avsikt ej utbytbar, då det visat sig att endast gasmaskfabrikanter kan insätta dimfilter med garanti för 100 %-ig täthet!
- 3 Trådnät.
- 4 Dimfilter av fibermaterial. Detta är impregnerat för att slå ifrån sig fukt, som annars ökar andningsmotståndet. Dimfiltret skyddar mot damm och droppar, rök och dimmor.
- 5 Kraftiga fjädrar håller fast filtreringsorganen.
- 6 Till skydd mot ångor och gaser har högeffektfiltret ett lager av specialbehandlat aktivt kol. Kolet binder alla förekommande gaser (utom koloxid).

30

år i rökskyddets tjänst

BICAPA
STOCKHOLM

BIRGER CARLSON & CO AB

KAPTENSGATAN 6, STOCKHOLM 6

Telefon (växel): lokalsamtal 67 91 30

riksamtal 62 49 56, 62 49 92

Skydda Edra brandmän med TEMPEX

- det effektiva skyddet mot värmestrålning!

Tempexkläderna är lätta och smidiga, reflektera värmestrålarna c:a 95 %

Temperatur under Tempexdräkten endast 38—40° C även vid höga yttre temperaturer

Äro hållbara och finnas i praktiska modeller för brandkärer och industrier

Räddgör med oss redan i dag om ett för Eder personal lämpligt TEMPEXSKYDD.

Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX original skyddskläder:

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM
Tel. 20 78 22
-23 -24 -25

GÖTEBORG
Tel. 11 70 74

MALMÖ
Tel. 97 59 42

SUNDSVALL
Tel. 129 89

JÖNKÖPING
Tel. 790 87

Firman grundad 1828

ställe. Sådana arbeten kan mycket väl utföras utan att cisternen tömmes, bara man noga övertygar sig om att oljan står *avsevärt högre* än svetsstället. Värmen får nämligen icke sprida sig i plåten från svetsstället ända upp till oljeytan. C:a en meters höjdskillnad torde kunna anses tillfyllest. En god säkerhet för bedömningen erhålles om cisternplåten är målåd med aluminiumfärg, när man då får tillse att färgen inte mörknar i närheten av oljeytan.

Enär det kan finnas en viss risk för att plåten genombrännes om arbetaren bär sig oskickligt åt och värmer plåten för mycket, varvid en olje-stråle kan tränga ut och bli antänd, så bör föreskrivas att svetsaren skall vara försedd med skyddsförkläde av läder eller asbest eller dylikt liksom även skyddshandskar med kraftiga kragar. Man måste också se till att ev. arbetsställning är försedd med ordentliga skyddsräcken så att risk icke föreligger att arbetaren faller ner om han skulle bli skrämmd eller rygga tillbaka.

När det gäller cisterner, som innehåller motorbrännolja eller eldningsolja, kan man under vissa förhållanden medgiva att svetsning får ske t. ex. för att fästa hållare för isolering utanpå cisternen även *ovanför* oljeytan. Härvid får dock endast elektrisk svetsning med klena elektroder, c:a 2 mm, komma ifråga.

Större svetsningsarbeten utanpå och inuti cisterner.

Om det gäller längre sammanhängande svetsar eller genombrännningar måste givetvis cisternen tömmas och rengöras liksom även om det gäller att svetsa inuti. Härvid kan ofta ganska svåra rengöringsproblem uppstå.

Tunna oljor.

Bensin och fotogen kan i regel vädras ut om det gäller en stående cistern då man öppnar manluckorna nere vid marken och uppe vid taket. Inget som helst arbete får emellertid sättas igång förrän det genom gasanalyser konstaterats att atmosfären inuti tanken varken är explosiv eller giftig. Det sistnämnda är icke minst viktigt beroende därpå att giftighetsgränsen ligger vid c:a sjättedelen av undre explosionsgränsen. Låga eller liggande cisterner är det ofta nödvändigt att utvärda med hjälp av fläkt.

Om det finns avsevärt med botten slam i cisternen, så måste man när det gäller cisterner som innehållit bensin eller oraffinerad bergolja (crude), d. v. s. oljor av första klass, ob-

servera att detta slam kan innehålla så mycket olja och oljeångor att atmosfären åter kan bli giftig och t. o. m. explosiv när man börjar röra i slamm. Man bör därför vid gasprovningen särskilt undersöka om giftiga eller brännbara ångor avgå då man rör om i slamm och samtidigt taga gasprov alldeles ovanför.

Tjocka oljor.

Dessa vidhäftar i tunnare eller tjockare film på plåten och givetvis desto mera ju rostigare densamma är. Man kan därför inte lita på att cisternen är tillräckligt ren invändigt enbart genom att tömma och lufta densamma, ty då plåten uppvärms i samband med svetsningens kokar oljefilmen av och bildar ett moln i närheten av svetsningsstället, vilket moln mycket väl kan bli brännbart och explosivt. Om detta moln antändes uppstår en explosion, som visserligen är mer eller mindre lokal, men som ändock kan innebära svår olycksfallsrisk i synnerhet om folk befinner sig inuti cisternen. Det är därför nödvändigt att noga rengöra plåten i varje fall inom det område som kommer att bli uppvärmt under arbetet.

Det vanligaste sättet för rengöring när det gäller tjocka oljor är ångning, men när det gäller mindre arbeten och särskilt om det endast är fråga om en lokal svetsning, så kan man mycket väl ernå tillfredsställande resultat genom att rengöra området med fotogen eller varnolen (obs. *icke bensin*, som ger giftig och explosiv atmosfär). Under dylikt rengöringsarbete inuti cisterner bör friskluft införas med fläkt, enär även fotogen och varnolen har en viss ehuru ganska ringa giftverkan.

Även när det gäller cisterner som innehållit tjocka oljor tager man ofta gasprov innan arbetet sättes igång, trots att de tjocka oljorna, fränsett crude, har så hög flampunkt att det icke kan bildas explosiv atmosfär annat än som nyss sagts i samband med plåtens uppvärmning. Avsikten härmed är närmast att kontrollera dels att föreliggande uppgifter om oljans klass ur risksynpunkt är riktiga dels och icke minst att oljan icke genom någon malör blivit förskuren med 1. klassolja. Sådant har nämligen hänt. I samband med dylik gasanalys bör emellertid kontrollanten även bedöma huruvida rengöringen är tillräcklig för det avsedda arbetet.

Svetsning på småtankar.

Om det gäller småtankar, t. ex. oljeeldningscisterner inomhus, så kan man komma ifrån den

besvärliga rengöringen därest det är tillräckligt att endast svetsa utifrån genom att göra atmosfären inuti tanken obrännbar med kolsyra. Det fordras c:a 25 % halt av kolsyra för att göra atmosfären obrännbar, men man brukar i stort sett räkna med att fylla tanken helt och hållet med kolsyra, varvid man sålunda har en ganska kraftig säkerhetsmarginal. Fyllningen kan ske antingen från kolsyretub eller med kolsyreis. Det sista är ju mycket bekvämt och det åtgår c:a 1,5 kg kolsyreis per m³ tankvolym för c:a 100%-ig fyllning. Kolsyreisen hänger man helt enkelt in i cisternen genom manluckan, som man lägger på löst igen dock så att den håller någorlunda tätt. Svetsningen kan påbörjas när c:a 1/4 av kolsyreisen förgasats.

Om man är absolut säker på att cisternen icke innehåller eller innehållit eldfarlig olja av första klass, således icke heller spillolja — som ju kan vara förorenad av bensin — kan man kontrollera när atmosfären i cisternen blivit obrännbar genom att hålla en brinnande tändsticka vid mynningen av avluftsningröret, vilken därvid skall utsläckas.

Svetsning på rörledningar.

Dessa bör helst demonteras och bortföras till lämplig svetsningsplats. Emellertid kan man om det gäller mindre arbeten möjligen också gå med på att arbetet sker utefter linjen under förutsättning att rörlängden ifråga blindflänsas i båda ändar så att en ev. tändning i röret inte kan fortplanta sig ut i rörledningsnätet i övrigt.

Eldsläckningsberedskap.

När svetsningsarbete skall äga rum måste alltid en eller ett par handelsläckare — lämpligen pulver eller kolsyresläckare om c:a 6 kg CO₂ — hållas i omedelbar beredskap på arbetsplatsen, enär det trots alla försiktighetsmått då och då inträffar eldsvådetillbud och det är då mycket angeläget att en ev. brand kan släckas i sin linda. Om de försiktighetsåtgärder vidtagas som föreskrivas, så skulle det ju aldrig kunna bli fråga om att några större mängder olja kunde komma loss intill arbetsplatsen, utan det är huvudsakligen fråga om brand i sediment, rostavlagringar och dylikt, som i regel bör kunna bemästras om några handelsläckare finns i beredskap. I detta sammanhang kanske också bör påpekas att det ofta är lämpligt att ha någon centimeters vatten på botten av en cistern, i vilken det försiggår svetsning på innerväggar eller tak, så att man är

säker på att svetsloppor släckas när de faller ner på cisternbotten.

Försiktighetsåtgärder med hänsyn till omgivningen.

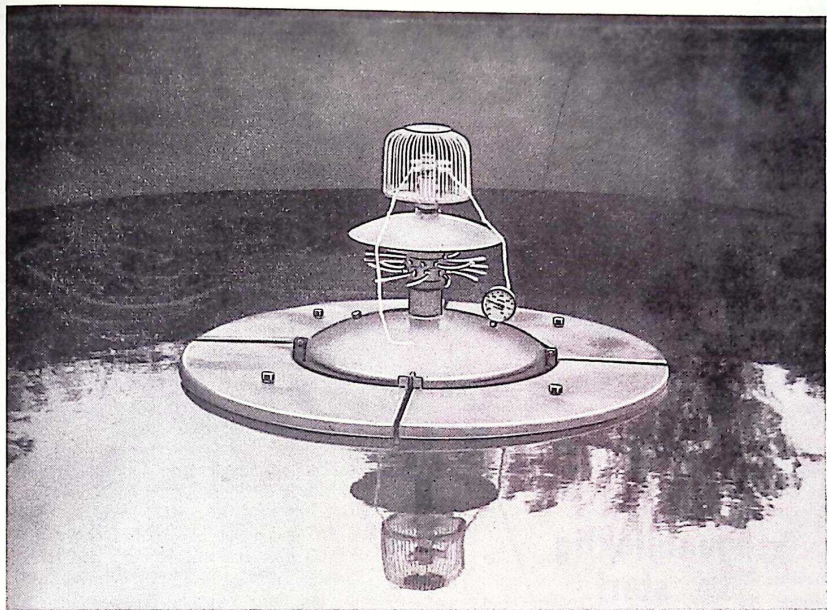
Det är emellertid inte bara det objekt som det skall svetsas på som kan innebära fara utan man måste också noga analysera vilka risker som kan härröra från omgivningen. I första hand måste man noga kontrollera alla de försiktighetsåtgärder som normalt skall iakttagas vid allt svetsningsarbete, där mer eller mindre lättantändligt eller brännbart material finnes. Genom närvaro av eldfarliga oljor kan ju en brand i ställningsvirke eller dylikt lätt bli upphovet till en stor oljebrand. Det är mycket svårare att släcka en oljebrand om det finns en massa brinnande trävirke bland oljan.

Man måste vidare noga kontrollera att eldfarliga vätskor eller deras ångor inte under arbetets gång kan på ett eller annat sätt sprida sig till arbetsplatsen där svetsning pågår. I sådant hänseende kan bl. a. följande påpekas.

Fyllning av ev. närliggande cisterner innehållande eldfarlig olja av första eller andra klass får under inga omständigheter äga rum, enär det därvid kan tränga fram brännbar och explosiv atmosfär ur sådana cisterners avluftsningrör eller tryck-vacuumventiler, och det är utomordentligt svårt att bedöma på hur stort avstånd från dylika plater en explosiv atmosfär kan sprida sig. Givetvis är risken särskilt stor på läsidan av dylika avluftsningrör, under det att man bör vara förhållandevis säker på lovartsidan. Emellertid bör man enligt min mening inte annat än i yttersta nödfall giva avkall på nyssnämnda säkerhetsföreskrift bara därför att man kan hålla sig på lovartsidan. Man kan riskera vindkantring eller stiltje utan att arbetare och ansvariga förmän observerar eller tänker på de ändrade förhållanden som härigenom uppkommer.

Tömning av kringliggande cisterner medför visserligen icke någon risk för att oljeångor skall tränga ut ur avluftsningrör och dylikt, men det är givet att förekomsten av olja i närliggande rörledningar, manipulerandet med ventiler som ev. kan giva läckage etc., kan innebära en viss olycksrisk. Man bör därför i samband med svetsningstillstånd noga fastställa vilka manipulationer som skall vara tillåtna och vilka som skall vara förbjudna.

Det skulle givetvis vara mycket värdefullt om man kunde giva några avståndsuppgifter

ABA introducerar

”Cisternsläckaren”

för automatisk släckning av eld i cisterner innehållande eldfarliga vätskor. Eldsläckningsmedlet förvaras i en behållare av rostfritt stål, vilken hålles flytande på vätskeytan av en sektionsbyggd flottör, fixerad till cisternens mitt genom stödarmar, vilka kunna följa ytnivån.

Behållaren är försedd med ett detektorhuvud, innehållande en punkteringsanordning och utlöses av stickflamma eller för hög temperatur.

Eldsläckningsmedlet sprutas då under självtryck ut över vätskeytan genom kontraroterande munstycken, så placerade att ytan täckes likformigt.

Cisternsläckaren ger Er följande fördelar:

Omedelbar släckningsverkan.

Fungerar även om cisternen exploderar.

Utesluter omedelbar återantändning.

Fordrar liten lagerhållning av eldsläckningsmedel.

Eldsläckningsmedlet åldras icke.

Behållaren är försedd med kontrollmanometer.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN AB

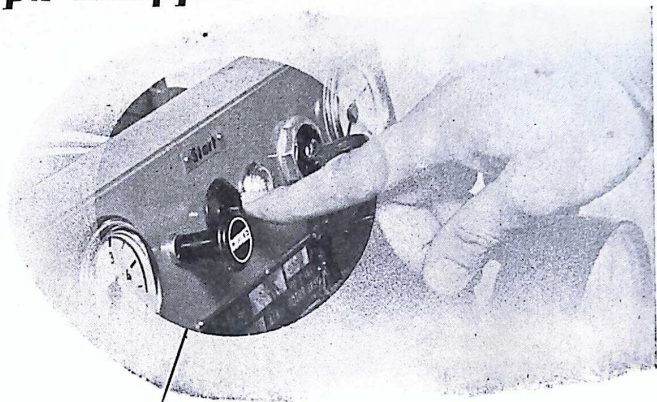
Scheelegatan 28

Stockholm K

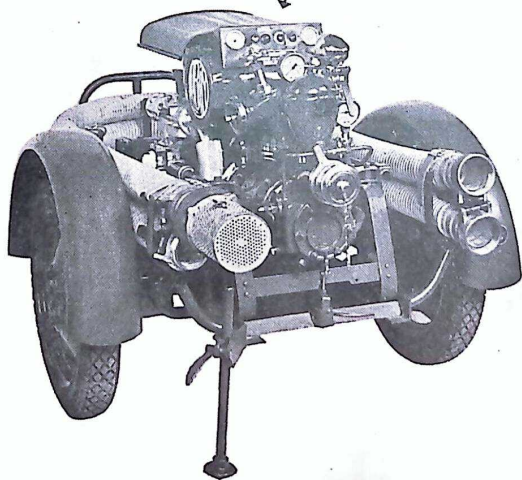
Tel. 52 07 95

Avdelningskontor: Borås Tel. 208 54 — Hälsingborg Tel. 130 09

Tryck på knappen ...

**= ögonblicklig
start**

Elektrisk utrustning i kombination med den moderna köldstartförgasaren ger alltid snabb och säker start — oberoende av väderleksförhållandena.

ALBIN MOTOR

KRISTINEHAMN TEL 150 00 VÄXEL

UPPROP

Torsten Mohlin lämnade med utgången av juni månad 1955 sin tjänst som Statens Brandskolas rektor. Ända sedan skolan startades år 1941 har Mohlin varit dess rektor och därmed dess organisatör och ledare. Han har emellertid icke endast ägnat sina krafter åt de mångahanda organisatoriska problem, som är förknippade med brandskolans uppbyggande och verksamhet, utan han har också fullgjort en lärargärning, som högt skattats av hans många elever bland Sveriges brandmän och skorstensfejare.

Han har i sällsynt hög grad varit medveten om sitt ansvar som uppfostrare. Han har givit sina elever ej endast gedigna kunskaper på brandförvarets skilda områden utan också genom sitt föredöme en aldrig glömd lektion i uppträdandets svåra konst. Hans vetgirighet och hans benägenhet att aldrig taga någonting för givet har medfört, att brandförvarsproblemet — de må ha varit av teknisk eller organisatorisk art — kommit att livligt diskuteras ej endast bland eleverna på brandskolan utan även bland alla för brandförvaret intresserade. Hans entusiasm för de uppgifter han gjort till sina har varit stimulerande för dem, som kommit i beröring med honom.

Vi, som undertecknat detta upprop, har den uppfattningen, att brandförvarets målsmän och tillskyndare av olika slag borde på något sätt ge ett påtagligt uttryck för den uppskattning av Torsten Mohlins gärning, som allmänt hyses. Vid överväganden om hur en sådan manifestation skulle kunna presteras

har följande omständighet uppmärksammats. Trots Statens Brandskolas stora omslutning ifråga om elever av olika kategorier och i olika kurser äger skolan inga medel för utdelande av stipendier till därav förtjänta elever. Att i någon mån täcka denna brist i skolans status skulle säkerligen vara av stort värde för den fortsatta verksamheten. I det dubbla syftet att dels bereda Torsten Mohlin en välförtjänt hyllning för hans gagnariska insatser, dels främja den institution, som kan sägas ha varit hans förnämsta livsverk, föreslå vi att man söker åstadkomma en Torsten Mohlins stipendiefond knuten till Statens Brandskola. Vi uttrycka förhoppningen att bidrag för detta ändamål skola inflyta dels ifrån 1.000-tals förutvarande elever i brandskolan, dels från institutioner och organisationer med anknytningar till brandförvarets skilda områden.

Med hänsyn till syftet med hyllningen är det enskilt värt att *antalet* bidragsgivare blir det största möjliga även om de *enskilda beloppen* nedgår till några få kronor.

I avvaktan på att stadgar för den föreslagna fonden godkänts av styrelserna för Statens Brandskola, Svenska Brandkårernas Riksförbund och Svenska Brandskyddsföreningen kan bidrag till fonden insättas på följande postgirokonto

55 01 96, Rektor Sven Hultqvist, Fondmedel, Sturegatan 29, Statens Brandskola, Stockholm Ö.

Stockholm i november 1955.

<i>Statens Brandinspektion</i> Ingvar Strömdahl	<i>Statens Brandskola</i> Ryno Lundquist	<i>Borgarbrandmännens Riksförbund</i> Torsten Johansson
<i>Brandbefälrets Riksförbund</i> E. Carlsson	<i>Svenska Brandbefälsförbundet</i> Holger Rosencrantz	<i>Svenska Brandkårernas Riksförbund</i> Eije Mossberg
<i>Svenska Brandredskapsföreningen</i> Olov Eriksson	<i>Svenska Brandskyddsföreningen</i> Eije Mossberg	<i>Svenska Kommunalarbetareförbundet</i> Bror Hallberg, Harry Arpstedt
<i>Svenska Skorstensfejariarbetareförbundet</i> Thure Wallengren	<i>Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund</i> Erik Nordström	

beträffande antändningsriskerna hos ev. vandrande eldfarliga ångor som pressas ut ur avluftningsrör vid temperaturstegringar, då för-rådcisterner uppvärms eller i samband med inpumpningsoperationer. I allmänhet finner man vid utförda försök att atmosfären redan efter några meter från utblåsningsöppningen kommit under den undre explosionsgränsen på grund av utspädning med omgivande luft, men å andra sidan vet man från praktiken att de

tunga bensenångorna under speciella förhållanden, bl. a. vindstilla, kan vandra mycket lång väg utmed marken eller golvet så att man på 10-tals meters avstånd erhållit antändning och tillbakaslag utmed strängen av ångor. Man bör därför enligt min mening sträva efter att vidtaga alla åtgärder som är möjliga för att hindra eldfarliga ångor att tränga ut ur cisterner och apparater även på ganska stort avstånd från svetsningsplatsen.

Plastmaterial och brännbarhet

Som bekant pågår f. n. en undersökning av olika plastmaterialers eldfärlighet. I avvaktan på resultatet av denna torde en sammansättning, huvudsakligen ur ett föredrag, refererat i The Institution of Fire Engineers Quarterly juli—september 1955 av R. H. Bricknell, Imperial Chemical Industries, kunna vara av intresse, desto hellre som föredraget berör vissa nyare plastmaterial som ännu inte hunnit komma i allmänare bruk, i varje fall icke i vårt land, men som på grund av sina egenskaper otvivelaktigt kommer att spela en stor roll så snart produktionen hunnit ifatt efterfrågan.

Flera av de nyare plastmaterialen, bl. a. den bekanta polytenplasten, har uppfunnits och utvecklats just av ICI, och denna jättekoncern, med ett otal brandfarliga tillverkningar, synes f. ö. vara förebildligt även på industribrandskyddets område, att döma av att utomstående brandkår förra året endast behövt ingripa i ett par procent av brandtillbudet.

Undantar man gummi och diverse naturhartser, som egentligen också bör räknas till plastmaterialen, och inskränker sig till den syntetiska plasten, så har som bekant utvecklingen på området gått med en fullkomligt fantastisk hastighet, särskilt de sista årtiondena, och plasten uttränger allt flera naturprodukter. Plast ser man numera överallt i de mest olikartade produkter, och man möter den även där man inte ser den, t. ex. lim i dörrar, skåp och andra snickeriprodukter, bindemedel i de moderna s. k. latexfärgerna o. s. v., varför det är av vikt att känna till brandegenskaperna. Lyckligtvis är brandfarligheten, vad beträffar de färdiga plastprodukterna, i allmänhet inte så stor. Framställningen av vissa plastmassor och fabrikationen av produkterna kan däremot vara mera riskfylld, delvis beroende på att plastmaterialet och fyllnadsämnen förekommer i pulverform, som eventuellt kan ge upphov till dammexplosioner. Detta är dock i första hand en angelägenhet för det förebyggande brandskyddet vid de olikartade tillverkningsarna.

Plastmaterialen indelar man i två huvudavdelningar: **termoplaster** och **hårdplaster**. Bägge slagen smälter vid en viss temperatur, högre eller lägre för de olika materialen, och stelnar vid avkylning, kan

därför gjutas, sprutas, formpressas o. s. v., men skillnaden är den, att ett föremål av en termoplast smälter åter vid samma temperatur och kan sålunda smältas om, varemot ett föremål av hårdplast icke mjuknar och smälter vid upphettning, utan sönderfaller.

Ett mellanting mellan termo- och hårdplast är **kaseinplasten**, som upptäcktes redan för ett 60-tal år sedan, enligt vad det påstås av en slump, därigenom att en laboratoriekatt råkade välta ut en flaska formalin över en kemists frukost-ost. I varje fall tillverkas den av mjölk-kasein, som blandas med fyllnadsämnen och färgpigment och härdas i formalin, varigenom den förvandlas till ett horn- eller elfenbensliknande material, som fortfarande användes i viss utsträckning. Det är relativt lätt antändbart, men underhåller icke förbränningen. Det brinner med gul låga och grå rök, sväller och kolnar, luktar bränt hår eller horn.

Termoplaster:

Den första termoplasten upptäcktes redan omkring 1860: **celluloid**, bestående av 65 vikttdelar nitrocellulosa och 35 kamfer. Att celluloiden är brandfarlig och svår att släcka är ju välbekant. Lågan är gul och mycket het, luktar kamfer. Celluloid krymper med tiden genom att kamfern avdunstar. Eldfångdheten har man på senare tid lyckats nedbringa något genom tillsatser. Nitrocellulosa ingår också i de vanliga **cellulosalackerna**, där både lösningsmedlet och den torra lack- eller färgfilmen som bekant är eldfångda.

Cellulosaacetat är den vanligaste konstsilke- och plastfoliemassan, även användbar för säkerhetsfilm m. m. Upptäcktes 1914. Relativt lättantändlig och underhåller förbränningen. När materialet smälter, fortsätter smältan att brinna. Luktar som ättika.

Cellulosaacetatbutyrat är en — något dyrare — förbättring av ovanstående, som kom i handeln 1938 och har funnit stor användning för olika ändamål. Det är mindre hyroskopiskt än acetatet. Brännbarheten är ungefär densamma, lågan likaledes mörkgul, men med ljusblå kant, och svart rök. Lukten som av härsket smör.

Polyvinylklorid torde väl vara det plastmaterial,

Prenumerera i dag för år 1956, om Ni inte redan gjort det!

Rätt eldsläckare för varje brandrisk — ODENIUS

Odenius, som under de gångna 50 åren befast sin ställning som ledande specialister när det gäller brandsprutor, tillverkar och säljer idag alla typer av eldsläckare med alla olika släckningsmedel — vatten, skum, kolsyresnö, pulverdimma och klorvätska. Vi kan alltså erbjuda Er just den eldsläckare som **snabbast och effektivast** släcker elden!
Begär offert!

BRANDREDSKAPSFIRMAN

ODENIUS

AKTIEBOLAG

Östra Hamngatan 16 - GÖTEBORG - Tel. växel 17 31 20

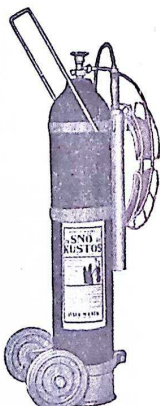
KUSTOS

ODEN 15 MK

VIGIL

SNÖ-KUSTOS
TYP 20

SNÖ-KUSTOS
TYP 6, 8 och 10

SKUM-KUSTOS

DRY CHEMICAL

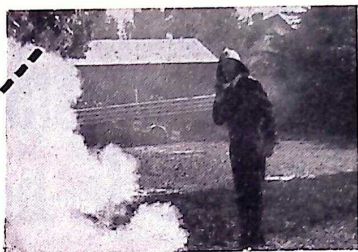

SNÖ-KUSTOS
1½, 2 och 3

Situationen kräver

RADIO

när minuter betyder miljoner

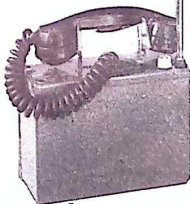
Radiostationen C-45 är synnerligen lätt att montera. Den tar också som synes mycket liten plats. Många bilar tillåter montering i själva instrumentpanelen, medan apparaturen på andra med lätthet kan placeras under instrumentbrädan. I båda fallen är den bekvämt tillgänglig för både förare och passagerare.

SRA

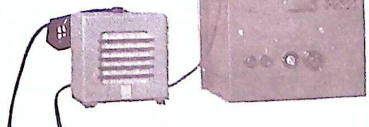
SVENSKA RADIOAKTIEBOLAGET

Alstråmargatan 12, Stockholm 12. Tel. 22 31 40. - Fillaler:
Göteborg, Malmö, Norrköping, Sundsvall och Örebro

Typ P-11
(frekvensområde
34—41 Mp/s,
räckvidd 1—4 km)
är en bekväm och
lätt "trådlös tele-
fon". P-11 finnes
endast i bärbart
utförande — den
väger 5,3 kg med
sin silverackumula-
tor och övriga till-
behör — och bä-
res i handtag eller
axelrem.

SUF-21K i fast ver-
sion med nätan-
slutningsaggregat
och manöverappa-
rat med högtalare.

som f. n. har det mest omfattande användningsområdet: rör och slangar, elektrisk materiel, golvplattor, tuber och folie för förpackningsändamål, regnplagg, läderimitation, även textilfiber. Mjuknar vid 70—80° C. Relativt svårantändligt och underhåller icke förbränningen. Lågan är gul, med vit rök, lukten som saltsyra.

En hel del andra vinylplaster tillverkas också för mera speciella ändamål, såsom grammofonskivor, speciallim o. s. v., men brandegenskaperna är desamma som för polyvinylkloriden.

Polystyren är ett relativt billigt material, som funnit användning för elektriska detaljer, leksaker m. m. Igenkännes på en viss metallisk klang. Mjuknar vid 80°, brännbart och underhåller förbränningen. Lågan är orangegul, med tät svart rök och bildar stora kolkulor.

Polymetylmetakrylat började komma i marknaden 1935 under namn av Plexi-glas eller Perspex. Användningsättet är som bekant redan mycket mångsidigt och användningsområdena ständigt växande, från transparenta tak av korrugerad plast, badkar o. s. v. ned till ögon- och tandproteser och smycken. Mjuknar vid 90—110°, relativt lättantändligt, brinner med blå — gul låga, svartaktig rök, och underhåller förbränningen. Lukten en blandning av eter och ananas.

Polyamidplaster, mycket sega, låg friktionskoefficient och värmebeständiga upp till 180° C. Framställdes först 1938 av Du Pont de Nemours-koncernen i USA efter ett 10-årigt forskningsarbete av Carruthers och marknadsfördes under det välkända namnet Nylon, i Tyskland 1942 av I. G. Farben-industrie under namnet Perlon. Användningsättet icke endast som textilfibrer, borstar, tågvirke, kirurgiska ändamål o. s. v. utan även för tystgående kuggväxlar o. dyl. Relativt lättantändligt, men underhåller icke förbränningen. Lågan är blå med gul topp. Det brinnande materialet smälter och bubblar, luktar som selleri och bränt gräs.

Polyetylen, handelsnamn Polyten eller Alkathene, skiljer sig betr. tillverkningsättet från de flesta andra plaster. Dessa består som regel av det pulverformiga plastmaterialet och ett mjukgörningsmedel, som hopsmältas vid tillverkningen. Mjukgörningsmedlet hade särskilt tidigare en tendens i vissa fall att avdunsta eller urlakas med tiden, så att en plastfolie kunde bli hårdare och sprödare. Polyetylen upptäcktes 1937 i ICI:s laboratorier mera av en slump, när man experimenterade med poly-

merisering av etylengas. Vid ett relativt lågt tryck fick man en vaxartad produkt, men vid ett tryck av 2.000 atö och en temperatur av 300° C fick man fram den nuvarande plastprodukten, som är synnerligen lätt, stark och seg, relativt elastisk, ogenomsliplig för vattenånga och resistent mot syror, alkali och alla kemikalier med undantag av brom, klor och fluor. Har fått stor användning för folier, elastiska behållare och flaskor, samt särskilt för vattenledningsrör o. dyl. Lämpar sig på grund av sin lätthet och styrka särskilt för snabbkopplingsrör. Är icke blandbart med andra termoplaster, men däremot med såväl syntetiskt som naturgummi, vilket torde ytterligare kunna öka användningsmöjligheterna. Utan lufttillträde tål materialet 290°, men mjuknar eljest redan vid 80° och smälter vid 110—120°. Tyvärr är Polyten ganska lättantändligt och underhåller förbränningen. Lågan är blå, med gul topp, materialet smälter, droppar och luktar vax.

Man har visserligen på senare tid lyckats minska brännbarheten genom tillsättning av antimontrioxid och klorerade vaxer, men å andra sidan kan detta vid brand ge upphov till giftiga gaser.

Polytetrafluoretylen, handelsnamn Flon i England, Teflon i USA, är en av de senaste uppfinningarna på plastområdet och har anmärkningsvärda egenskaper: har lägre friktionskoefficient än något annat känt material, ung. som vät is mot vät is, och mjuknar icke förrän vid 300° C. Beklagligtvis är emellertid materialet mycket dyrt och dessutom besvärligt att använda i fabrikation, varför det endast kunnat komma till användning för små specialartiklar. Därför är det knappast av större praktisk betydelse, att det vid brand avger giftig gas.

Polyetylen terephthalat, handelsnamn Terylene, det allra senaste på området, så nytt att det ännu knappast hunnit släppas ut i marknaden i England av tillverkaren ICI. Har alla nylons egenskaper i förbättrad form, med undantag av att det icke är fullt så elastiskt. Kan framställas i utomordentligt tunna folier. Smälter vid 205° C och är svårantändligt.

Härdplaster:

Fenoplast, fenol (karbolsyra) och formalin, upptäcktes 1909 av Baekeland i USA, varifrån handelsnamnet Bakelit. Fyllnadsmedel i allmänhet trämjöl. Har stor användning även med textilarmering

Hjälp oss att skaffa nya prenumeranter på Brandkärstidskrift!

Häftigt åskväder antände flera lantgårdar

Under ett häftigt åskväder, som natten till den 1 september i år drog fram över den skånska slätten, slog blixten ned och antände inte mindre än tre lantgårdar i kristianstadsbygden. Ovädret, som tycktes ha sitt centrum över Kristianstad och den närmaste omgivningen, var så häftigt, att ett flertal av de frivilliga brandkårerna låg i beredskap på stationerna. De första knallarna hördes vid 19-tiden, och bara en stund senare hade blixten antänt tre lantgårdar inom några mils radie.

Första branden inträffade i Färlövs kommun en mil utanför Kristianstad, där en gammal 1700-talsgård träffades av blixten och — efter en rekordperiod av värme och torra — brann som fnöske. Elden flammade upp och spred sig med rasande fart i ett av de kringbyggda uthusen, och Färlövs frivilliga brandkår, som snabbt var på platsen, begärde genast hjälp från Önnestads, Skepparslövs och Kristianstads brandkårer. Kristianstadskåren, som anlände med en tankbil å 3.000 l., inriktade sig närmast på att rädda kringliggande byggnader, vilket även lyckades. Då vattentillgången var ringa fick tankvagnarna användas i skytteltrafik. Den av branden härjade byggnaden var uppförd av tjocka gråstensmurar, och dessa var det enda som återstod när elden bekämpats.

Svårigheter med vattentillgången hade

man även vid den brand, som nästan samtidigt härjade en gård belägen i Ivetofta kommun, två mil på andra sidan Kristianstad. Vid brandens utbrott hade det ännu inte börjat regna, och elden spred sig hastigt utmed de halmtäckta taken. När Ivöverkens brandkår kom till platsen var gården övertänd och räddningslöst förlorad. Under brandkårens färd till brandplatsen drog ett skyfall över trakten, och brandkårens enda möjlighet att få vatten var att dämna upp en bäck i närheten, som snabbt vattenfylld, och vid denna angöra motorsprutan. Hade inte denna möjlighet öppnat sig hade trögen en log-länga, som låg intill och nu räddades, även gått till spillo.

Åskvädet, som drog sig sydöst ut, antände även en gård i Eljaröd, och på några få minuter var den kringbyggda gården förvandlad till ett eldhav. Inga djur blev inbrända, då dessa befann sig ute på betesmarkerna.

Sälunda gick under ett par timmars tid stora värden till spillo genom bränderna, och brandkårerna hade en bråd natt. Det under sommaren efterlängtade regnet kom äntligen, men det blev för mycket av det goda. Kristianstads brandkår fick under natten över femtio påringningar från folk, som fått vatten i sina källare. I anmälningarna till brandkåren rörde det sig om högst varierande

för kughjul m. m., samt för impregnering av papper, papp för byggnadsmaterial. Relativt svårantändligt och underhåller icke förbränningen. Lågan är gul, materialet sväller och luktar karbolsyra.

Melaminplaster. Melamin är en produkt av karbid och kväve, som ger plast i förening med formalin, eller rättare sagt vattenfri formalin: formaldehyd. Började tillverkas 1939. Har fått stor användning inom den elektriska och livsmedelsindustrin, som bindemedel för färger, appreteringsmedel för textilier, och tillsammans med bakelit för motståndskraftiga bordsskivor o. dyl. Är i likhet med bakeliten svårantändligt och underhåller icke förbränning. Tål långvarig uppvärmning till 100°.

Karbamidplaster, ett tredje plastmaterial på basis av formaldehyd, men med urinämne som andra

komponent. Upptäcktes redan på 1890-talet, men kom i handeln först omkring 1930. Tål långvarig upphettning till max. 80° och kortvarig till 120° men är relativt hygroskopiskt, varför det trots prisbillighet lämpar sig mindre väl för användning utomhus. Stor användning för hushållsartiklar, möbeldetaljer, lim för plywood o. s. v. Svårantändligt och underhåller icke förbränningen. Lågan är ljusgul med ljust blågrön kant, materialet sväller, vitnar, luktar urin och formalin.

Slutligen kan förtjäna framhållas, att uppbyggade plastfibrer, särskilt på cellulosabasis — rayon, konstsilke, konstull — som erbjuder en förstora yta mot luftens syre, naturligtvis är i motsvarande mån brandfarligare.

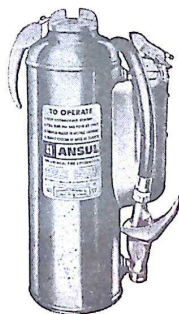
B. Orre.

TAG DET BÄSTA

TAG

ANSUL

TORRKEMISKA ELDSLÄCKARE

*ANSUL 20 B
9 kg pulver*

Hur ofta behöver man byta en ANSUL pulverladdning?

Pulverladdningen i en ANSUL pulverdimedsläckare behöver i regel aldrig röras under släckarens "livstid", såvida inte pulvret utsatts för vattenbegjutning eller apparaten utsatts för konstant värme överstigande 65° C i vilket senare fall pulverladdningen bör bytas vart 7:e år.

Statens Provningsanstalt föreskriver en årlig inspektion omfattande vägning av kolsyrepatronen och kontroll av pulvrets konsistens.

Alla finfördelade pulver packar sig och Ansulpulvret är inget undantag. Emellertid elimineras detta genom Ansulsläckarnas speciella konstruktion och urladdningsegenskaperna är perfekta även om apparaten har stått orörd under många år eller bara rörts vid de årliga inspektionerna.

Observeras bör att fukt inte kan tränga in i en Ansulsläckare som befinner sig i korrekt skick.

Ansul pulverdimedsläckare levereras med fem års garanti.

AKTIEBOLAGET
Calmus

Eriksbergsgatan 38
Tel. 20 10 21, 20 10 32
Stockholm

Jonsereds tillverkar även

76 m / (3") brandslang

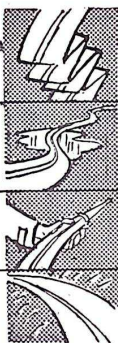
*med samma goda egenskaper
som övriga Jonseredslangar*

mjukbehandlad
och krympt

effektivt
impregnerad
mot röta

extra vattentät

stor spräng-
styrka

Det lönar sig bäst
såväl ur ekonomisk som ur
säkerhetssynpunkt att köpa
högsta kvalitet brandslang:
Jonseredslangen med gar-
antimärket 2 blå ränder.
Följande dimensioner till-
verkas:
25, 32, 38, 51, 63 och 76 mm

Se här protokoll

från reguljär provning av 76 mm:

Läckage på 5 m:s provlängd:

10 kg tryck under 1 min.:	0.00 liter
15 " " " 1 " "	0.01 " "
20 " " " 1 " "	0.04 " "
25 " " " 1 " "	0.05 " "

Slangen sprängdes först vid 40 kg:s tryck

Auktoriserade återförsäljare:

Brissmans Brandredskap, Halmstad
AB Henrikssons Brandredskap, Stockholm — Göte-
borg — Malmö — Sundsvall — Jönköping
Odenius AB, Göteborg
AB Pumpindustri, Göteborg — Stockholm

Jonsereds
där tradition förenas med modern teknik

Branden i Läby

Av brandinspektör C.-A. Sandberg, Uppsala

Tisdagen den 31 maj 1955 härjades Läby samhälle, Björklinge kommun, c:a 2,5 mil norr om Uppsala av en brand som kanhända kan vara av intresse för läsekretsen.

Strax före kl. 11.00 meddelades till Uppsala brandkår från Läby att ett bostadshus stod i brand. Telegrafvakten sökte vidarebefordra detta till brandkåren i hemkommunen Björklinge. Dess alarmcentral var tillfälligt blockerad av ingående larmer, och när kontakt nåddes, var kåren redan på väg till brandplatsen. Samtidigt inkom nya larmer till Uppsala och för var gång var all: fler hus övertända. Även om en kraftig "överdrifts-procent" frånräknades kunde man antaga att branden hade tagit så stor omfattning att kåren skulle kallas till släckningshjälp, vilket antagande senare visade sig riktigt, varför en bilmotorspruta utsändes till brandplatsen. Även Örbyhus, Vendels och Viksta brandkårer kallades till släckningshjälp.

Elden hade börjat i ett nyrenoverat bostadshus (1 på skissen) som efter några minuter var helt övertänt. I den hårda blåsten

spred sig elden snabbt till ett av grannhusen (2). Björklinge brandkår, som mycket snabbt var på platsen, ställde sin motorspruta vid den närbelägna branddammen och lade ut två grenade slangledningar dels för att skydda ladugårdarna och uthusen (3, 4, 5 på skissen) och dels för att släcka i bostadshuset (2). Den först antända byggnaden var vid denna tid helt övertänd, varför alla försök att släcka den hade varit förgäves. Övriga närliggande byggnader skyddades med pyttssprutor.

Viksta brandkår, som anlände några minuter senare, ställde också upp sin motorspruta vid branddammen och drog ut en grenad ledning till gården (7), där taket på bostadshuset just antänts. En tankbil från Vendels brandkår, som anlände ytterligare några minuter senare, insattes för att med smalslangar skydda ladugården (3) och uthuset (6).

När Uppsalakåren anlände, var branddammen till största delen tömd och därför dirigerades dess motorspruta till en brunn

vattendjup — från några centimeter upp till ett par meter. Under den tid skyfallet i samband med åskvädet varade förvandlades stadens gator till forsanade vattendrag, och på Kristianstads vattenverk uppmättes en nederbörd av c:a 45 mm.

Tankvagn räddar boningshus.

Endast en vecka före ovannämnda bränder spolierades stora värden vid en gårdsbrand en kilometer utanför Kristianstad. Tre uthusbyggnader, uppförda av sten och belägna i Skepparslövs kommun, förstördes totalt medan djuren räddades.

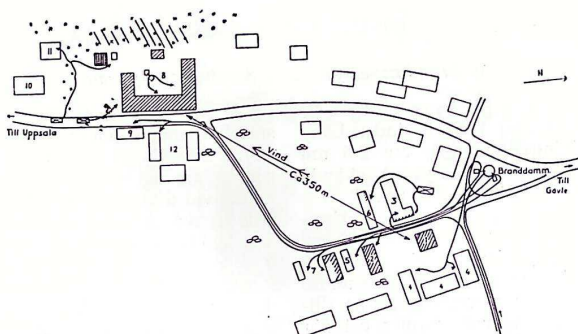
Skepparslövs brandkår, som legat i beredskap med anledning av åskvädet, var reaktionsnabbt på platsen, och rekvirerade genast hjälp av Vä brandkår. Branden började vid 2-tiden på natten, och när ägaren

skulle begära hjälp från närliggande brandkår fungerade ej telefonen. Lågorna svepte redan högt mot skyn och man höll på att ge allt hopp förlorat att kunna rädda det fyra meter från branden belägna boningshuset. Just då kom emellertid Kristianstads brandkår — som tack vare *falskt larm* var ute på natten — som en räddande ängel. Man observerade nämligen eldskenet från branden och begav sig dit. Tankvagnen inträffade dock i sista minuten. Elden hade redan fått fäste under taksprånget, men de 3.000 liter vatten, som stod till buds, släckte den uppblussande elden.

Den förmenta branden blev en verklig eldsvåda utanför kristianstadskårens eget släckningsområde, och ett falskt larm räddade troligen värden för över hundra tusen kronor!

Bertil Alvland.

Prenumerera på Brandkärstidskrift för varje man i kåren!

inne på en ladugårdsbacke (8) c:a 350 m. från brandplatsen. Enligt uppgift från ägaren innehöll brunnen omkring 100 m³ vatten samt hade gott tillflöde. Självt uppskattade jag den till 20—25 m³, men då brunnen försåg åtskilliga gårdar med vatten, fick man räkna med att tillflödet var relativt stort och då avståndet till närmaste större vattentäkt var c:a 2 km kopplades sprutan till brunnen. Under arbetet härmed antändes taket i ladugården. Förmodligen hade en flaga förts av den hårda vinden den c:a 350 m. långa vägen över mellanliggande hustak m. m. och hamnat på den del av ladugårdstaket, som var belagt med spån.

Två alternativ fanns nu för det fortsatta arbetet; antingen att draga tillbaka kårens materiel, varvid allt tanke på att rädda någon del av ladugården måste överges, eller att fortsätta med arbetet och hoppas på att kunna släcka branden. Det senare alternativet valdes och därmed började en kapplöpning med elden, vilken senare tyvärr tog hem en tillfällig seger.

Ett tiotal kor, några kalvar och grisar fördes ut ur ladugården och släckningsarbetet påbörjades med vatten, som av frivilliga langades fram i hinkar. Örbyhus brandkår, som just hade kommit till platsen, körde fram på landsvägen med sin tankvagn för att delta i släckningen vid denna brandplats. Allt syntes gå väl i lås, men innan vattnet hunnit fram till strålrören från någon av

pumparna, övertändes hela ladugården explosionsartat. Även de båda med ladugården sammanbyggda ekonomiflyglarna var inom några sekunder ett flammande eldhav. Värmen blev ögonblickligen så stark att uppställningsplatserna fick lov att överges. Örbyhus brandkår, som stod på vindsidan, lyckades få undan sin materiel tämligen oskadad men Uppsala, som fick lågorna mot sig, fick lov att lämna såväl motorsprutan som en del slang åt sitt öde.

Några försök gjordes att få ut ett hundratal höns ur hönshuset på andra sidan ladugårdsbacken, men de flesta voro så uppskrämda att de omedelbart flög in igen. Minuterna efter var även hönshuset övertänt och elden spred sig till den bakomvarande skogen. En del av de räddade djuren, som förts till en inhägnad i närheten, fick nu lov att släppas ut på landsvägen bland de bilar, bussar motorcyklar m. m. som stoppats där samtidigt som de omkringboende släpade ut sitt bohag ur husen varigenom under några minuter fullt kaos rådde runt brandplatsen. Ordningen återställdes dock snabbt och ett uppbåd av ortsbefolkning, chaufförer och andra vägtrafikanter lyckades snabbt stoppa elden i skogen genom en enkel brandgata runt det brandhärjade området. Hinkar, vattenkannor m. m. kunde lätt plockas fram från handelsboden på andra sidan vägen. Örbyhus tankvagn insattes att skydda skolan och lärarbostaden (10 resp. 11 på skissen) som

Varje brandstyrelseledamot sitt eget exemplar av Brandkärstidskrift!

genom branden i skogen blivit starkt hotade samt ett farmaggregat och en verksamhet i närheten av den brinnande ladugården.

En slangledning lades ut från den ena motorsprutan vid branddammen till landsvägen öster om ladugården och grenades där för att skydda handelsboden (9) och gästgivargården och dess flygelbyggnader (12). Samtidigt ordnades en ledning från en c:a två km. avlägsen bäck för att försörja branddammen med vatten. På denna ledning seriekördes tre motorsprutor.

Värmen vid byggnaderna 9 och 12 var mycket stor och innan vatten kunde erhållas på slangledningarna insattes ett flertal pytsprutor för att kyla taken och gavelväggarna mot landsvägen.

Vakter mot flygbränder patrullerade i skogen och på praktiskt taget varje tak i närheten fanns personal med pytsprutor och hinkar med vatten till skydd mot vidare spridning.

Branden i bostadshuset 2 och 7 hade under tiden blivit släckt, men ännu härjade elden i den först antända byggnaden och spridningsrisken var långt ifrån undanröjd. Ett par gånger fick elden fäste i hustak eller andra brännbara föremål bl. a. i taken på husen 3, 6 och 11 samt i en gammal ek, men tack vare den goda bevakningen kunde dessa eldsveur snabbt släckas. Eken beredde dock släckningsmanskaper rätt mycket besvär då dess stam på grund av ålder var ihållig och branden uppstått inne i dessamma.

Två tankvagnar från Uppsala och en från vägförvaltningen hade tidigare rekvirerats och när dessa anlände insattes den ena av Uppsalakårens vagnar för att bekämpa elden i ladugården (8) och de båda andra hämtade vatten ung. en halv mil bort och försåg de övriga tankbilarna härmed.

Mitt under branden inrapporterades, att två mindre skogsbränder uppstått några km. därifrån och Örbyhus tankvagn frigjordes för att skickas dit, men då en hel del av dess materiel var i användning, måste den utrustas genom hopplockning från olika håll. Under arbetet härmed erhöles motbud. Elden hade släckts av tillskyndande ortsbefolkning.

Ytterligare tre skogsbränder inrapportera-

des, men närliggande brandkärer kunde dirigeras dit, så någon styrka behöfve ej frigöras från branden i Läby.

Vid fyra-tiden var elden under kontroll och de första kårerna kunde skickas hem. Eftersläckningen varade sedan till onsdagsmiddagen och även under torsdagens röjningsarbete fick Björklinge brandkår hålla en avdelning på platsen.

Utredningen angående orsaken till branden är när detta skrives ej slutförd, men polisen har till förhör kallat en man, som på goda grunder misstänks för att ha anlagt såväl denna brand som de tidigare omnämnda fem skogsbränderna.

Erfarenheter:

1. Vikten av att skydda närliggande byggnader kan aldrig överdrivas. Vid stark bläst kan spridning ske över taken på de närmaste husen till längre bort belägna.
2. Ladugårdar med höskulle kunna antändas nära nog explosionsartat. (I det här fallet talas det mycket om "preparering" av höskullen med fotogen men något belägg härför finns inte).
3. Pytsprutorna äro till ovärderlig hjälp vid skydd mot flygbränder, strålningsheta m. m. På vissa platser godkänner brandsynförrättare kemiska vattensläckare som ersättning för dem, men i detta fall hade en sådan släckare varit avsevärt underlägsen pytsprutan.
4. Vägförvaltningarna ha ofta bilar med stora bevattningstankar (c:a 5.000 l.) som kan vara försedda med länspumpar. Ibland kan dessa lämpa sig utmärkt för transporter av vatten till brandplatsen.
5. Äldre lövträd som blivit ihålliga antändes mycket lätt inuti, även om det yttre "skallet" är friskt. En sådan brand är mycket svåråtkomlig om ej trädet fälles, vilket vid fridlysta träd kan innebära vissa besvärigheter.

BRANDMÄN EMELLAN.

— Jag hörde att du lagt in om skilsmässa.

— Ja. Att jag måste sköta hushållet må så vara, men då hon försökte tvinga mej att vara med på husmodersgymnastiken blev jag arg!

Ni har väl inte glömt att prenumerera för år 1956?

Kvarnelevatorer som orsak till bränder och dammexplosioner

Ur Brandschutz nr 3/55 hämta vi nedanstående artikel. Här redovisade brandsaker är av största intresse även för svenska förhållanden. (Översättning: Olle Arvidsson.)

Snedvridna, överbelastade och avstannade elevatorer hör till de vanligaste orsakerna vid kvarnbränder. Om vid sådana tillfällen bandet med skoporna stannar, åstadkommer den ännu roterande remskivan värme mellan sin yta och bandet, varigenom bandet, träschaktet, bjälkar eller andra delar börjar att brinna. Många gånger är det även tillräckligt med att ett lager gått varmt för att olja, avlagrat mjöl eller trädelar skall antändas. Elden griper snabbt omkring sig och om det inte lyckas att snabbt släcka den, står snart hela kvarnen i brand.

Här några exempel från praktiken:

1) I två valskskivornas uppstod större bränder på grund av stopp i elevatorschaktet. På grund av tillstoppningen blev elevatorbandet stillastående, medan drivskivan på elevatortorn fortfor att rotera. Genom den härigenom förorsakade slirningen mellan drivskivan och bandet uppstod en så stor hetta, att bandet och elevatortorn råkade i brand. Genom att elden spred sig snabbt uppstod vid båda företagen ansenliga skador.

2) Som brandsaker vid en spannmålsfirma fastställdes, att skoporna på elevatortorn hade stannat, medan driften fortfarande var i gång. Genom slirningen på skivan förkolnade skopbandet, föll tillbaka i båda schakten och stötte därvid upp de i schaktväggarna sidplacerade luckorna. Den friska luften, som strömmade in i de båda 15 meter höga schakten, åstadkom häftigt upplågning. Den ende närvarande arbetaren kunde inte göra något trots sju i närheten befintliga eldsläckare.

Till denna brandsaker hänvisades redan i nr 12, årg. 1950 av "Die Deutsche Müller-Zeitung" i en artikel, som kallades "Hur kvarnbränder uppstår och förebygges". Vidare hade samma tidskrift i nr 15, årg. 1950 en artikel med titeln "Slut med snedvridna elevatorer och brandfara", vilken innehöll förslag över anordningar, som skulle hindra vridning och framkalla signaler vid fara för att på detta sätt avhjälpa den vanligaste orsaken till alla kvarnkatastrofer.

Betänkligare som ren eldfara är emellertid möjligheten till antändning av spannmålsstoff i elevatorschaktet med efterföljande dammexplosion. Jämte den vid brandskador mestadels förklarliga slirningsvärmen vid nötnigen på transportbandet eller i lager finns följande antändningsmöjligheter för en dammluftsblandning:

1) Genom statisk uppladdning av transportbandet följer en gnistutjämning, som kan förorsaka antändning av spannmåls- och mjölstoff.

2) En lossnad skopa slår till ett metallföremål och åstadkommer därvid en gnista, som likaledes är eldfarlig.

Faran för en dammexplosion är störst, då huvuddelen av spannmålen redan är forslad eller då transportbandet genom någon störning har stannat. Under huvudforslingen finns nämligen snarare den möjligheten, att dammtätheten är så stor, att den ligger över explosionsgränsen. Man kan särskilt frukta en blandning inom explosionsgränsen, om det grövre och därmed tyngre dammet har sänkt sig nedåt och det förefinnes en tunnare blandning huvudsakligen av fint damm vid övre delen.

Här ett par exempel från praktiken:

1) I en hamnsilo utrustad med den mest moderna tekniska inredning uppstod flera dagar efter varandra dammexplosioner av arten stickflammar, som anställde stora skador på apparaturen. Explosionerna ägde rum i ett elevatorschakt, vari man forslade kli. Transportbandet hade genom slirning på skivan uppladdats elektrostatiskt. På grund av gnistbildning blev den högexplosiva, sammantryckta dammluftsblandningen upplöst i en explosion. Efter det att anläggningen senare blivit jordad och därmed den elektriska uppladdningen avledd, ägde inga ytterligare explosioner rum.

2) I en siloanläggning uppstod en snedvridning vid forsling av korn, så att en av huvudelevatorerna försattes ur funktion. Silomästaren lät därpå öppna huvudelevatortorn i botten, för att låta det ansamlade kornet rinna ut. Därpå blev elevatortorn åter inkopplad

Insänd omedelbart prenumerationsbeställning på Brandkärstidskrift!

Var på den säkra sidan - använd BLÅ BÄVERNS utprovade ELDSKYDDSKLÄDER

Blå Bäverns eldskyddsdräkter har provats i de hårdaste sammanhang — och alltid visat sig vara det bästa skyddet för brandmän. Ett gott betyg för dräkternas kvalitet och motståndskraft är att ett stort antal brandkårer och kommunala verk redan provat och köpt Blå Bäverns eldskyddskläder och funnit att de håller vad reklamen lovar.

Läs här varför Blå Bäverns eldskyddskläder är bättre:

- De är tillverkade av glasväv och glasdun — och glas kan inte brinna!
- Ca 80 % av strålningsvärmn reflekteras av glasväven.
- Hela plagget har isoleringsskikt av glasdun.
- Ytterskiktet är vattenavstötande.
- Plaggen ger obegränsad rörelsefrihet.
- En mycket god hållfasthet gör att de ej tar skada av hoprullning eller vikning.
- De kan ej angripas av röta.
- Den långa rocken, som ses till höger, är lätt påtagbar.

— och Blå Bäverns eldskyddskläder är prisbilliga!

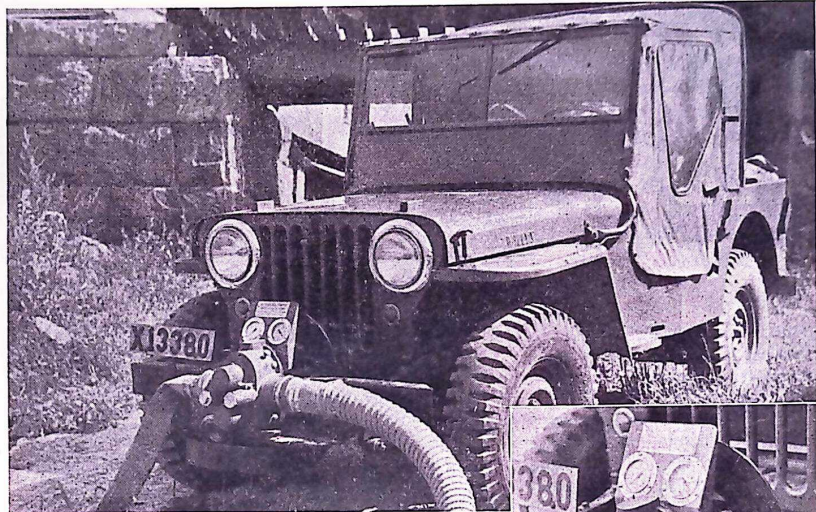
För ytterligare informationer och prisuppgifter, tag kontakt med

Blå Bävern

Komplettera med Blå Bäverns brandstövlar — de enda flamsäkra i Sverige

FALKENBERGS KONFEKTIONS AB, FALKENBERG

Ny Tempuspump för 500 lit./min. från kr. 1.235:- exkl. tillbehör

Den nya frontpumpen Tempus 9/500 är en efterfrågad storlek mellan den lilla Tempuspumpen för 200 minutlitrer och stora brandbilspumpar.

På jeepar, tankvagnar etc. är den lagom stor, och den är framför allt lättskött och oöm. Inkopplingen sker på ett ögonblick med en praktisk nyckel, och utan att rusa motorn får man upp vatten på några sekunder. Sughöjder på upp till ca 8 m klaras utan svårighet.

Priset är lågt. Pump med hus av järn kostar kr 1.235:- och med vanliga tillbehör komplett ca kr 2.000:-.

Begär fullständig offert.

Några tekniska data

- Kapacitet:* 500 lit/min vid 9—
11 kg/cm² tryck.
- Effektbehov:* ca 35 hk.
- Varvantal:* 2.200 r/m.
- Evakuering:* Helt självvakuerande.
- Material:* Hus av brons eller järn (rostskyddat).
Kugghjul av specialbrons.
Axlar av rostfritt stål.
Kullager.
Inbyggda överströmningventiler.

AB SVENSKA TEMPUS

KUNGSGATAN 38 — STOCKHOLM — TEL. 111835

och en arbetare beordrades att åter inskyffla det utrunna kornet. Ännu medan detta arbete pågick — efter c:a 20 min. — uppstod en häftig explosion med en stark stickflamma och en ljudlig knall. Arbetaren, som lyckligtvis stod bakom en andra elevator, erhöll brandskador i ansiktet och på händerna genom stickflammar. Elevatorschakten blev upprivna, utsugningsröret till dammkammaren avbrutet, taket avlyftat och dessutom blev andra delar av byggnaden svårt skadade.

Det mycket smutsiga kornet innehöll jämte en ansenlig mängd damm även stenar, spikar och järngodsstycken. Som orsak till antändningen antogs därför, att vid inskyfflandet en spik eller något annat järnstycke blivit inklämt mellan de löpande elevator-skoporna och väggen och förorsakat gnistor, som satt dammet i schaktet i brand.

Även vid den största dammexplosion som någonsin inträffat vid en tysk kvarn, och som hände för tre år sedan, framgick av den gjorda undersökningen, att olyckan med största sannolikhet börjat i mottagningselevatoren. I en paus under förslingen, medan elevatorn fortfarande gick, uppstod den våldiga explosionen. Elevatorschaktet blev rensopat i toppen; de övre kvarnummen blev särskilt svårt skadade. Faran för antändning av kvarnen var stor. Om det var statisk elektricitet, gnistor från en lossnad skopa eller värme genom transportbandets slirning på skivan eller ett lager, som gått varmt, kunde vid total-skadan inte längre fastställas.

I USA är elevatorexlosioner mycket vanliga — kanske på grund av de klimatiska förhållandena och andra driftsätt — och redan har hundratals företag blivit ruinerade genom bränder som uppstått i elevatorer. I ett uttåg från den amerikanska brandskyddsbyrån för kvarnar blev därför omfångrika och ingående krav uppställda ("The Northwestern Miller" February 1953). De lyder på detta sätt i utdrag:

1) Tunga silos sätter sig ofta ensidigt. Därigenom uppstår felinställningar och genom atmosfäriska inflytanden krympningar och töjningar av transportbandet. Elevatorns topp och botten måste därför ständigt kontrolleras beträffande sträckningsgraden och värmen.

2) Om möjligt skall elevatoren drivas med enkel-drift med explosionsskyddad motor, eljest rem- eller kedjedrift. Allt för svaga motorer framkalla störningar, medan hos starka anläggningar det oftast är transportbandets nötning på skivan, som orsakar

branden. Glidskydd på remskivan rekommenderas. *Undantag:* Gäller för grupper av elevatorer som drivas genom transmission och där man använder rikttigt beräknade överlastningsrelä, som ger utslag, innan transportbandet blir alltför varmt.

3) En särskild fara bildar högspänningselevatorerna med tätare vid varandra sittande skopor och med större förslingshastighet, där transportbandet kan nöta, utan att motorn drosslar och reläet ger utslag.

4) Säkringar mot bakåtgång i form av spärrklinkar, de magnetiska bromsskorna eller enligt centrifugalkraftprincipen är erforderliga för att förhindra en bakåtgående rörelse.

5) En stor öppning ovan remskivan, kontrollöppningar för prövning av skopor, transportband och lopp samt en rengöringsöppning måste man fordra. Ansamlingen av damm och smuts vid botten kan förhindras genom mjuka förstyrningskärlar.

6) För att stryka tillbaka spannmålen i utloppet, vilken eljest skulle rinna över i schaktet skall vid kanten på avlastningsstöten fästas en avstrykare, sittande tätt intill skopakanten. En förvridning i elevatorschaktet och därmed följande bränder kan undvikas därigenom att avlastningsstöten avkortas eller genom att man nedsätter transportbandets hastighet.

7) En överlastning av elevatoren är alltid farlig. Remskivan skall vara åtminstone 2 tum bredare än transportbandet och detta återigen 1 tum bredare än skopan.

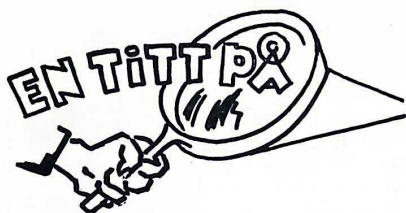
8) Till förminskning av dammfaran skall vid eller tätt bakom elevatorns botten en dammutsugningsanordning anslutas. Sprinklerhuvuden skall anbringas innanför toppen på elevatoren för att släcka en brand redan vid begynnelsen. Även alarmeringsanordningar är praktiska, vilka utlösas genom värme, innan en brand börjar. Eldsläckare, fat eller ämbar med vatten skall alltid vara till hands i närheten av elevatorns topp och botten.

I uttåget heter det slutligen:

"Att göra en elevator brandsäker är varken svårt eller dyrt. Det finns en mängd anordningar, som kan inbyggas i varje elevatorschakt såsom säkerhetsåtgärder. Kostnaderna härför är ringa och står inte i något förhållande till de skador, som kan uppstå genom att säkerhetsåtgärderna uteblir."

Uppropet innehåller emellertid ej några åtgärder för avledning av eventuella elektrostatiska uppladdningar.

Prenumerera på Brandkärstidskrift för varje man i kären!

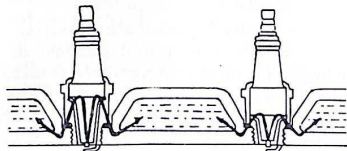
Tändstiften

Regelbundet återkommande översyn av tändstiften är lika viktig som all övrig periodisk uppmärksamhet på en motors olika delar. Tändstiften ge dessutom en ganska god bild av eventuella felaktigheter hos motorn.

Under normala förhållanden skall ett tändstift som varit i bruk minst 10 timmar ha fått en fin stoftliknande beläggning, som varierar i färgskalan från rostbrun till grå. Denna beläggning är fullt normal och hindrar icke stiftets funktion under förutsättning att det göres rent efter c:a 500 mil eller motsvarande drift. Bränsle med blytillsats ger en beläggning som småningom sätter stiftet ur funktion. Det blir kortslutet och beläggningen orsakar glödtändning. Om blyavsättningarna tillåtas samlas för rikligt uppkommer en gulaktig glansig beläggning.

Om på enstaka stift i en flercylindrig motor det finnes svarta avlagringar undersök om isoleringen i kablarna är felfri. Felet kan även vara ventilernas. Jämför de felaktiga stiftens nummer med de normala. Det kan vara så att de ha fel värmetal.

Ett varmt stift är konstruerat att bevara värmen längre när motortemperaturen är relativt låg. Ett kallt stift är gjort så att det snabbt leder bort värmen från isolatoränden.

Det vänstra stiftet är ett varmt stift, högt värmetal. Det kallas även ett mjukt stift.

Det högra stiftet är ett kallt stift, lågt värmetal: ett hårt stift.

Stiftets värme bortledes den väg de grova linjerna visa. Vägen är längre för det varma stiftet än för det kalla.

Om stiften i motorn uppvisar svårt sönderfrätta elektroder och en svedd isolator, kan stiften ha ett för lågt värmetal. Men det kan också härröra från felaktigheter i kylsystemet. Det kan vara delvis igensatt så att kylkanalerna runt stiftet icke fyller sin funktion. En oriktigt inställd tändning, förbränningsrester i förbränningskammaren, felaktigt bränsle eller felaktigt monterat stift kan ge samma tecken. Om enstaka stift i motorn visa tecken på för liten kylning är det sannolikt att kylsystemet har slammat igen delvis. Undersök även om stiftet är monterat med tätpackning.

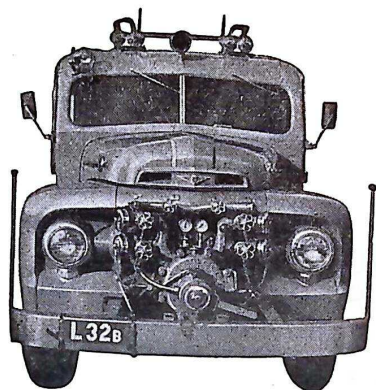
Oljig och sotig beläggning på stiften tyder på att motorn är sliten och tarvar renovering. Slitna cylinderlopp, kolvar och kolringar samt otäta ventiler är det vanligaste felet. Olja kommer nämligen genom slitaget upp i förbränningskammaren och orsakar besvären.

Stift, vars isolation skadats, skall absolut bytas ut. Ett obetydligt slag med en skiftnyckel som slinter kan skada eller ge osynliga sprickor i porlinet. En bruten isolatorspets är oftast ett resultat av ett försök att böja mittelektroden istället för sidoelektroden. När elektroderna är slitna skall man också utan tvekan montera ett nytt stift.

Det är mycket viktigt, att man är omsorgsfull, när ett stift tages ur eller monteras. När ett stift skall tagas ur lossar man det ett par varv med en tändstiftsnyckel som absolut måste passa. Sedan måste smuts och skräp blåsas bort innan stiftet helt urskrivas och lyftes ur. På det viset hindras föroreningar att hamna i förbränningsrummet och vidare falla ned i cylindern. Vidare undvikes att föroreningar kan komma att ligga mellan godset och tätpackningen, när stiftet sättes tillbaka. Använd även då tändstiftshylsa.

Behandla packningen med respekt. Om packningen pressas ihop för mycket eller för litet kommer den icke att ge tätning. Använd helst ny packning var gång och var omsorgsfull så

FRONTPUMPAR

för upp till 2600 lit/m
vid 9 kg/cm²

Med avgasevakuering,
oljekylning och synkr.
koppling till motorn.

Kort leveranstid.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag

LÅNGBRO

Tel. Kristianstad 101 74 och 101 78

*Vi ha flyttat till
Blasieholmstorg 10
Stockholm C
och fått nytt
telefonnummer
21 54 95*

*Så snart möblerna kommit på
plats och personalen samlats ihop
sätter vi igång med vårt arbete*

SVENSKA SKUMSLÄCKNINGSAKTIEBOLAGET

BLASIEHOLMSTORG 10 STOCKHOLM C TELEFON 21 54 95

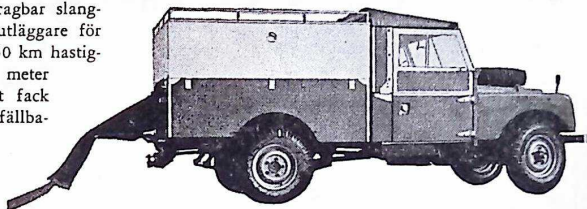
P.S. Vår lageradress är fortfarande St. Eriksgränd 68 med tel. 32 02 90

NYHETER från BRISSMANS

Slangutläggnings-Jeep mod. Brissman

Svenskt patent nr 153065

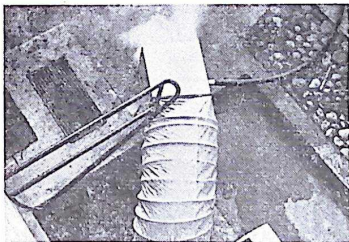
Jeepen har underst en utdragbar slanglåda med patenterad slangutläggare för snabbutläggning i upp till 50 km hastighet, lådan rymmer 6—700 meter 63 mm slang. Däröver ett fack 1850×1450×600 mm med fällbara sidoluckor för diverse materiel, taket är utformat till lastflak med galvaniserat röräck runt om, användes för hemtransport av begagnad slang m. m. Skåp och slanglåda huvudsakligen av lättmetall. Jeepen bygges även med ett extra säte bakom hytten, men rymmer då mindre slang. Den kan även förses med frontpump. Lågt pris. Begär offert och närmare upplysningar. Kort leveranstid. Pris komplett, klar för inregistrering kronor 15.900: —.

Rökutsugare mod. Brissman

Patentsökt.

Rökutsugare av ny typ, som drives med vatten från en smalslang. Vattenåtgång ca 100 minl., stor kapacitet. Den insättes direkt i ett fönster och suger då rök och lågor åt sig, varigenom släckning från motsatta sidan underlättas. Själva ejektorn helt av metall. Pris med 5 meter sugslang kronor 425: —.

Nyhet. Enhetsstrålrör.

Strålrör med 7—10 och 14 mm munstycksöppning, (munstyckena är de, vilka föreslås som svensk standard). Hel stråle samt lång och kort spridd stråle erhålles genom en vridning på handtaget. Strålröret har ingen sil och inga småhål, som täppas igen av orent vatten och ingen kik, som går trögt, då avstängning och skiftning av strålarna sker av en gummikula, som påverkas av en hävvarm. Trögheten i vridmomentet kan inställas efter önskan och påverkas ej av höga tryck. Pris kronor 98: —. Strålröret erhålles på öppet köp för provning.

All övrig brandmateriel till låga priser.

BRISSMANS BRANDREDSKAP

HALMSTAD

Telefon 133 33

att tätning erhålles. Använd för all del icke fler packningar i tro att därmed erhålla bättre tätning. Då kommer stiftet att sitta för högt och icke ge rätt tändning åt cylinderns bränsleluftblandning.

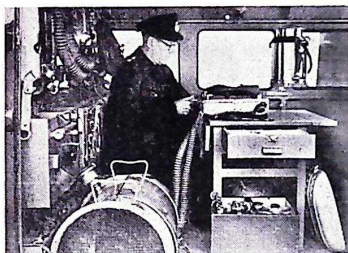
Stofibeläggning från rostbrunt till gråaktigt ljusbrunt är tecken på ett normalt stift med rätt värmetal och att motorn är normal om den köres på vit bensin (utan blytillsats). Smärre anfrätningar finnes på elektroderna och är normal förlitning.

Grå stofibeläggning har ett stift som arbetat under normala förhållanden med blybensin. Beläggningen nedsätter icke stiftets funktion om det rengöres regelbundet. Annars sättes stiftet småningom ur funktion. — Även förbränningsrummet får samma beläggning. Sota därför oftare när blybensin användes i stationära motorer (hogserbara motorbrandpumpar).

Svart, torr, porös beläggning tyder på ofullständig förbränning. Kan orsakas av för fet bränsleluftblandning, felaktig tändning, felaktig automatisk choke eller för mycket använd handchoke, igensatt luftfilter, hängda ventiler eller felaktig typ av stift.

Rökskyddsbil

På bilden ses Göteborgs brandkårs nya rökskyddsbil, som är placerad på Lundbystationen. Det är en Volkswagen Kombi, vars inredning helt utförts av stationens personal. I utrustningen ingår 8 syrgasapparater, rikligt med syrgasflaskor och alkalipatroner för omladdning samt röksugare (bensinmotor driven fläkt med slangar). Vidare finns naturligtvis olika verktyg, inskivor i reserv, packningar o. d. Tillgång till första förband finns också. På ett gasolkök kan man koka kaffe, thé eller buljong och skorpor och kex finns också med förpackade i plast-

På bilden ses brandman Gösta Carlsson i fullt arbete.

burkar. Hela kantinutrustningen förvaras i en låda, som utgör sittplats för rökskyddsmannen. Bilen bemannas med chaufför, rökskyddsspecialist och två rökdykare och kallas till alla mera långvariga eldsvådor. Den har redan varit i bruk vid flera tillfällen och visat sig ändamålsenlig. På brandplatsen blir rökskyddsbilen en central, där rökdykarna kan få sina apparater omladdade, medan de piggar upp sig med en kopp kaffe eller där man kan få en mindre skada omsedd. Kostnaderna för bilen har stannat vid omkring elva tusen kronor.

K. E. Nilsson.

Svart oljig beläggning pekar på rikligt med olja i förbränningsrummet, slitna motordelar. Varmare stift hjälper tillfälligt.

Blåsig, bränd isolatorända och svårt anfrätta elektroder tyder på överhettning, vilken kan orsakas av felaktig tändningsinställning, felaktigt kylsystem, förbränningsrester i förbränningsrummet, oriktigt bränsle eller fel typ av stift. Värmetalet är för lågt.

Rq.

LAND med 4-hjulsdrift
ROVER går fram
över allt, överallt

Genom sina vägegenskaper och sin mångsidighet har Land-Rover blivit kallad "världens mest användbara fordon". Land-Rover är snabb på landsväg och kommer med lätthet fram även i svår terräng. *Beqär demonstration!*

WIKLUNDS

STOCKHOLM 13 - TEL. 67 93 40

Land-Rover tillverkas av The Rover Company Ltd, Solihull, England. En av världens största tillverkare av 4-hjulsdrivna fordon. *Aterförsäljare och service över hela landet*

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1948

30. (Dnr 42/1948 Kom.-dep.) Ang. tillstånd att driva hotellrörelse.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, där K. Styrman anhöll om tillstånd att bedriva hotellrörelse i en å tomt nr 1 i kv. Hälsan i Haparanda i 2 våningar jämte vindsvåning uppförd byggnad av trä, resolution den 30/12 1946, fann, enär byggnadens vindsvåning vore inredd till mer än 1/3, sig jämlikt 7 § hotellstadgan icke lagligen kunna bifalla ansökningen. Regeringsrätten: ej ändring. Vidkommande en av Styrman gjord underdånig ansökning hemställde Regeringsrätten att Kungl. Maj:t måtte lämna densamma utan bifall. — Vid ansökningens föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 27/2 1948 beslöt i enlighet med Regeringsrättens hemställan.

31. (Dnr 88/1948 Kom.-dep.) Ang. föreläggande att borttaga vindsinredning.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 27/3 1925 förordnat att Bengtsfors stationssamhälle i Ärtemarks sn skulle bilda en från socknen avskild köping, benämnd Bengtsfors, råder jämlikt 82 § 1:a st. stadsplanelagen förbud mot nybyggnad inom köpingen utan särskilt tillstånd därtill av länsstyrelsen i Älvsborgs län. I § 13 mom. 2 i av länsstyrelsen genom resolution den 17/1 1935 fastställd byggnadsordning för Bengtsfors köping stadgas bl. a., att i byggnad med mer än 1 våning lägenheter ej må anordnas å hanbjälkarna eller inom utrymme ovan vindsvåning. Vidare stadgas i § 19 mom. 2 byggnadsordningen följande: Bonings- eller arbetsrum skall hava en höjd av minst 2,70 m. Byggnadsnämnden må likväl för byggnad, som ej inrymmer flera än 2 för familj avsedda lägenheter, medgiva lägre rumshöjd, dock lägst 2,40 m samt å vinden till enfamiljshus en rumshöjd av lägst 2,30 m. Där svårigheten möter att för något enstaka rum i bostadslägenhet ernå nu föreskriven minimihöjd, må byggnadsnämnden tillåta mindre rumshöjd, därest rummets kubikinnehåll ej understiger 16 kbm, dock ej under 2,10 m. Sedan Hanna Larsson å hanbjälksvinden till fastigheten Huvudvingen nr 23 i köpingen låtit inreda 3 boningsrum och 1 klädkammare med en rumshöjd, på grund av snedtak uppgående i mitten av rummen till 2,25 m. och vid 2 av rummens väggar till betydligt lägre nivå, anhöll hon hos byggnadsnämnden i köpingen om byggnadslov för de utförda arbetena. Vid sammanträde den 13/5 1946 beslöt byggnadsnämnden avslå framställningen samt förelägga klaganden att senast den 1/7 1946 så hava återställt utrymmena att de befunde sig i lagenligt skick, vid äventyr av laga åtgärders vidtagande. Länsstyrelsen, där klaganden anförde besvär, resolution den 15/10 1946, lämnade de anförda besvärerna utan bifall, dock att tiden, före vilken det klaganden meddelade föreläggandet skulle vara fullgjort, bestämdes till den 1/3 1947. Regeringsrätten: ej annan ändring i länsstyrelsens resolution, i vad densamma

överklagats, än att den tid, före vilken det meddelade föreläggandet skulle hava efterkommits, bestämdes till den 1/5 1948.

32. (Dnr 94/1948 Kom.-dep.) Ang. föreläggande att borttaga vindsinredning.

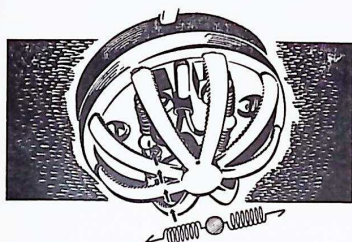
I § 40 i av länsstyrelsen i Malmöhus län den 14/5 1937 fastställd byggnadsordning för Hälsingborg stadgas bl. a.: 1) I byggnad, som innehåller mera än 1 våning jämte inredd vind eller är uppförd av trä, må bonings- eller arbetsrum ej inredas å hanbjälkarna. I annan byggnad må å hanbjälkarna inredas allenast 1 bonings- eller arbetsrum, dock ej kök eller kokvrå. 2) Lägenhet å vind samt hanbjälkrum skola avskiljas från vinden i övrigt genom väggar av åtminstone brandhård konstruktion samt givas förbindelse av åtminstone brandhård beskaflhet med huvudtrappa. Enligt § 37 i byggnadsordningen får bonings- eller arbetsrum icke givas mindre höjd än 2,70 m, dock må byggnadsnämnden för rum å vinden till enfamiljbyggnad kunna medgiva en höjd av minst 2,30 m. Sedan F. Fernström å hanbjälksvinden till en å tomt nr 10 i kv. Viktoria i staden i 1 våning uppförd enfamiljbyggnad av sten utan vederbörligt tillstånd låtit med masonitkivor inreda ett boningsrum med en rumshöjd, uppgående i mitten och för allenast en mindre del av rummet till 2,18 m och invid 2 av rummets väggar på grund av snedtak till endast 0,9 m, anhöll han hos byggnadsnämnden i staden om tillstånd att hava vindsummet kvar t. v., dock längst till den 1/10 1947. Vid sammanträde den 18/9 1946 beslöt byggnadsnämnden att med avslag å ansökningen förelägga fastighetens ägare vid vite av 150 kr. att före den 1/11 1946 hava borttagit den olovligen utförda vindsinredningen samt förbjuda fastighetens ägare vid enahanda vite att efter sagda dag låta ifrågavarande vindsummet användas för bostadsändamål. Länsstyrelsen, där klaganden anförde besvär under yrkande, att han måtte beviljas anstånd med att ställa sig byggnadsnämndens beslut till efterrättelse till den 1/10 1947, utslag den 31/12 1946, fann ej skäl göra annan ändring i byggnadsnämndens beslut än att den tid, före vilken vindsinredningen skulle vara borttagen och det stadgade förbudet mot vindsummets användande för bostadsändamål skulle träda i kraft, bestämdes till den 1/3 1947. Regeringsrätten: ej ändring i länsstyrelsens utslag. Vidkommande den underställda ansökningen hemställde Regeringsrätten, att Kungl. Maj:t måtte lämna densamma utan bifall. För den händelse Kungl. Maj:t beslöte i enlighet med denna hemställan, bestäme Regeringsrätten den tid, då vid stadgat äventyr vindsinredningen senast skulle vara borttagen och förbudet mot vindsummets användande för bostadsändamål skulle träda i kraft, till 3 mån. från denna dag. — Vid ansökningens föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 2/4 1948 beslöt i enlighet med Regeringsrättens hemställan.

Stig G. Hulmberg.

Teknisk Triumf

*vår termokontakt
för automatiskt brandalarm
är oöverträffad!*

**SENSATIONELLT
SNABBUTLÖSANDE**

**UTBYTBAR
ALARMKROPP GER
STÄNDIG BRANDBEREDSKAP**

AUTOMATISKT BRANDALARM A-B.

10 års erfarenhet

FABRIK- och HUVUDKONTOR
MALMKÖPING

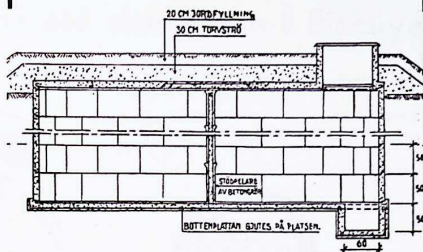
Tel. Växel 338

STOCKHOLM

Bråvällagatan 8
Tel. 32 08 88

GÖTEBORG

Tel. 19 15 55

Vi tillverka:

Monteringsklara Reservoarer
för BRANDDAMMAR och BRANDBRUNNAR

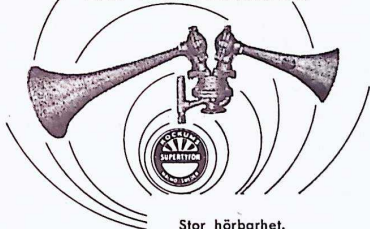
Godkänd för statsbidrag med upp till
50 % av anläggningskostnaderna.

Rekvirera vår broschyr Begär offert

Tranemo Cementvaru AB
Tranemo Tel. 701 50 (Svenljungaområdet)

SUPERTYFON[®]

för brandalarm

Stor hörbarhet.

Begär prospekt
nr 480

Ringa luftförbrukning.

Oberoende av elektrisk ström.

Drivas från fristående behållare
eller befintlig tryckluftledning.

KOCKUMS

MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ
GRUNDAET 1840

Knappar
Möss- och
Medlemsmärken

för Svenska Brandkårens Riksförbund
enligt ovanstående avbildningar

C. C. SPORRONG & Co.

Kungsgatan 17

Stockholm 7

Tel. 22 56 60

Ett svenskt fartygs kamp mot eld och orkan i Biscaya

Ur Svensk Sjöfartstidning saxa vi nedanstående intressanta redogörelse för svårigheterna i samband med brand på ett svenskt fartyg.

Vid Lindholmens varv i Göteborg ligger Johnsonlinjens MS Los Angeles under reparation efter eldsvådan i orkan utanför franska kusten.

Eldsvådan utbröt, när orkanen den 26 november 1954 befann sig på sin höjdpunkt, och fartyget tvangs att i ett våldsamt upprört hav med häftigt slingring och rullning ändra kurs och söka sig in till Brest — endast för att finna ett svårigheterna där blev om möjligt större. Endast genom ett utomordentligt sjömanskap från befälhavarens, befälets och manskapets sida samt därför att varenda man — och kvinna — ombord gjorde sitt yttersta och gav sig katten på att lyckas, synes fartyget ha räddats. Någon hjälp utifrån fick de inte, när den som bäst behövdes — om man nu skall ge ett lågmälat omdöme om det säregna sättet i Brest att behandla ett nödställt fartyg.

"Däckslasten på drift — eld upptäckt . . .

Upptakten till det vådliga äventyret kan lämpligen förmedlas genom ett loggboksutdrag för den 26 november 1954:

Nov. 26. Kl. 04.00 Vind SSW 8. Ökande sjö och dyning. Kraftig sättning. Mulen luft med regnbyar. Kraftig slingring. Överspolning.

Kl. 08.00. Vind SSW 9. Gått med reduc. fart. Mulen luft, kraftiga regnbyar. WNW-lig hög dyning. SSW-lig brytande sjö. Svår slingring, kraftig överspolning.

Kl. 12.00. Hållit mot vind och sjö. Vind SWtW 10. Större delen av vaken hållit vind och sjö. Strömulen luft. Mycket hög WNW-lig dyning. SW-lig hög brytande sjö. Mycket svår slingring och rullning. Svår överspolning. Sträckt livlinor på däck. Stormventilerna uppsatta i pass. Inredningen.

Kl. 15.30. Stängt vattentäta dörrarna.

Kl. 16.00. Hållit mot vind och sjö. Vind WSW 12. Mulen luft med regnbyar. Gått med reduc. fart. Mycket hög W-lig dyning. Svår WSW-lig brytande sjö. Våldsam rullning och sättning. Fartyget tagit mycket svåra brott över såväl backen som akterdäck. Fartyget lider svårt i den våldsamma sjön. Rökdetektorn provad u. a.

Kl. 16.50. Lufttrören på backen sönderslagna.

Kl. 17.25. Däckslasten på drift.

Kl. 17.30. Eld upptäcktes i 3:an genom att rök tränger ut från luftavloppen i 3:ans kranar.

Kl. 17.32. Kolsyra påsläppes. Besättningens larmas. Skeppsrad hållits och befälhavaren föreslagit att försöka vända samt söka nå Brest som varande den enda tänkbara hamn under rådande väderleksför-

hållanden, vilket överstyrman och maskinchefen inget hade att invända emot.

Kl. 18.35. Börjat vända sedan besättningen beordrats från däck. Maskinchefen erhållit order om forering högsta möjliga fart. Förskeppet strömlöst.

Kl. 20.00. Vind WSW 12. Maskinchefen meddelat att på vågtopparna maskinerna rusat upp till 140 varv. Fartyget stundtals enligt loggen uppe i 22 knop.

Kl. 24.00. Vind WtS 9—12. Mycket hög W-lig dyning. Svår WSW-lig brytande sjö. Våldsam slingring. Tagit brott över akterdäck. Fartyget lider svårt i den våldsamma sjön.

När orkanen kom . . .

Vi har bett kapten Torsten Johansson berätta om den dramatiska kampen mot orkan och eld om fartygets öde.

— Vi hade lämnat Antwerpen den 24 november i dåligt väder, säger kapten Johansson, och på morgonen den 26 hade sydvästan ökat till styrka 9 med tilltagande sjö och svår dyning av WNW. Barometern var 730 och fallande, och på förmiddagen måste jag lägga fartyget helt bi.

— Kl. 12.00 hade dyningen från nordväst övergått till svår brytande sjö. Vinden var fortfarande sydvästlig med stormstyrka. Vi hade därför svår ny-sjö från SW och måste ideligen försöka parera brottsjöarna från de olika riktningarna. Jag kan inte låta bli att påpeka att Ka-Me-Wa propellrarnas fördelar inte kan tillräckligt värdesättas i sådana situationer.

— Under dagen vidtog vi alla åtgärder för att trygga fartyg och last. Brännolja trimmades akteröver för att lätta förskeppet, de vattentäta dörrarna stängdes och livlinor sträcktes längs däckerna o. s. v. Kl. 14.15 hade barometern fallit till 722 och stormen hade övergått till en fullvuxen orkan. Svåra brott gick över fartyget, men vi fick inga allvarligare skador. Kl. 16.00 provade vi rökdetektorn under c:a 20 minuter utan att något misstänkt observerades. Vinden började draga sig över åt väst och barometern visade en tendens att stiga. Kl. 17.00 kom några mycket svåra brottsjöar från NW. Den första formigen vråkte fartyget c:a 45 grader babord över och de följande brottsjöarna gick in nästan tvärs om styrbord och vi slingrade upp till 40 grader. En del last försköts och vi fick 4—5 graders babords slagsida.

. . . och när elden kom.

Kl. 17.30 upptäckte överstyrman och jag samtidigt att rök trängde ut från luftavloppen i 3:ans kranar, och maskinpersonalen kände röklukt i maskinrummet. Vi lokaliserade omedelbart elden till

babords sida av treans lucka i shelterdäck — däcked hade börjat bli varmt redan 2 minuter efter det vi upptäckte röken.

— Allt befäl kallades till tjänstgöring. Kolsyra släpptes på och vi försökte stänga luftavloppen i kranarna men utan resultat. Stewarden fick order att passagerarna inte i onödan borde få veta vad som hänt, och livbåtarna gjordes klara o. s. v.

— Vi var omkring 150 mil väst Brest. Det var otänkbart att lägga fartyget på en kurs med vind och sjö på sidan. Enda möjligheten var att försöka vända och länsa undan med vind och sjö. Jag förklarade för maskinchefen att vi måste ha högsta möjliga fart på maskinerna vid svängningen. Folket beordrades från däck och vi avvaktade ett lämpligt tillfälle att vända. Då första chansen kom, sprang ett förbindelserör i rökdetektorn i styrhytten, varvid kolsyran rusade ut i styrhytten. Rorsmannen lyckades vi få ut i sista minuten, och styrningen måste helt utföras med propellrarna. Ingen förbindelse fanns mellan kolsyreförrådet och bryggan, och det tog åtskilliga minuter innan en man från bryggan hann fram och säga till maskinisten att stoppa kolsyreutsläppet.

Vändningen lyckades — 22 knop.

— Kl. 18.35 kom en chans att vända. Jag slog full fart på båda maskinerna och när farten var uppe i 4 å 5 knop kastades babords propeller om till full fart back och rodet lades hårt babord. Manövern lyckades och genomfördes på cirka 2 minuter och jag sände en tacksamhetens tanke till Ka-Me-Wa-propellerns uppfinnare.

— Efter vändningen höll vi litet över halv fart en stund, men då fartyget såg ut att väl tåla påfrestningarna, fick maskinchefen köra maskinerna så mycket han vågade.

— På vägen in till Brest var farten ibland uppe i 22 knop och då aktern var fri i luften gick varvtalet upp till 140 varv. Det blev ju kolossala påkänningar i skrovet, men risken att elden skulle sprida sig midskleps ansåg jag vara större risk än att fartyget skulle brytas.

— Då vinden efter vändningen kom in rakt akterifrån fick vi en tät rökridd hängande framför bryggan som försvärade sikten. Alla elektriska ledningar till förskeppet var avbrända och radarn, topplanternorna o. s. v. var ur funktion.

— När kolsyreröret på bryggan reparerats släppte vi kolsyra till lastrummet med ungefär en flaska var 10:e minut.

Order att stanna på yttre redden.

— Vid midnatt siktade vi första fyren. Lysbojarna var mycket svåra att upptäcka i den svåra sjön.

— Att kolsyran hade viss verkan märktes strax före midnatt, då rökutvecklingen avtog och likaså värmen på däcksplåten.

— Kl. 01.00 den 27 november siktade vi en bogserbåt med lots ombord. Lotsen kunde inte borda varför jag följde efter bogserbåten in till Brest yttre redd, där jag beordrades ankra. Vi signalerade till lotsarna att det var nödvändigt att komma in i hamnen för att bekämpa eldsvådan och lotsbåten gick in i hamnen.

Jag försökte med radiotelefon och telegram till svenske konsulen, hamnkapten och lotsarna att få gå in och få hjälp med att släcka elden. Först kl. 07.10 kom lotsen och agenten ombord men ingen flodspruta eller brandkår. Ankarspelet var ur funktion och ankarkättingen måste avbrännas vid 90-famnars shackeln. Vi lämnade ankare och kätting på redden väl utbojade.

— Vi fick förtöja i en boj på inre redden. Strax innan kom en av marinens brandchefer ombord och ville veta lastens sammansättning. Han fick besked men ville inte tro att vi inte hade explosiv last — det gick visst rykten i Brest om det.

Ivriga försök att få hjälp.

— Med konsulus hjälp gjordes allt för att övertaga myndigheterna att snabb hjälp var ytterst nödvändig men utan resultat. Jag beslöt då att ta upp hål i däck ovanför brandhärden och pumpa ned vatten. Det blåste fortfarande full storm, så risken att öppna luckan var för stor. Vi lyckades t. v. hindra elden att sprida sig genom dimspridare i hålen i däck.

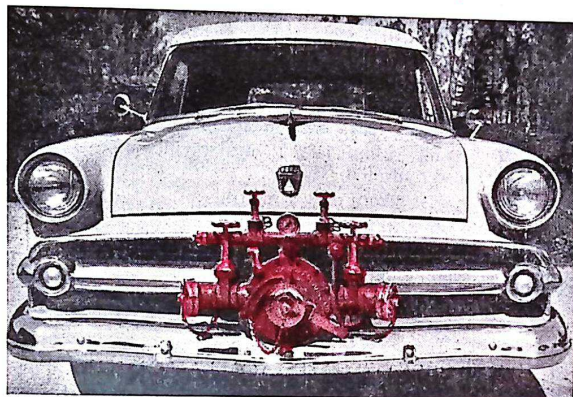
— Kl. 17.00 fick vi en explosion i 3:ans lucka på förkant men utan några större skador. Samtidigt fick vi tillstånd att gå in till kaj, där vi förtöjde kl. 18.20.

— Brandkår från land började nu hjälpa oss och kl. 01.15 den 28 november ansåg brandchefen att elden var släckt och lämnade oss med sin utrustning. Bara en brandbil och 5 man blev kvar för eftersläckning.

— Vi kunde inte få stuveriarbetare. Först kl. 14.30 fick vi ett gäng, som började lossa i 3:ans shelterdäck. Vi kontrollerade temperaturen i kylrummen hela tiden, men där var ingen onormal stigning, så jag började hoppas, att korkisoleringen inte hade tagit eld.

— Men om ungefär en timme såg vi rök tränga upp genom luckorna, och då en lucka försiktigt öppnades, såg vi att kylrumsisoleringen hade fattat eld. Vi kallade på brandkåren och jag anhöll hos brandchefen att han skulle fylla hela treans övre kylrum med skum, vilket han också började göra. Skummet hade ingen verkan på korken, varför jag bad att få

NYHET! Liten Frontpump - Centrifugalpump

för
900 l/min vid
9 kg/cm² och
2000 motorvarv.

Med avgasevakuering och synkroniserad koppling (pat.) till motoraxeln.

Wilh. Rubergs Fabriks AB, Långebro

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

Kungl flygförvaltningen

ledigförklarar vid underhållsavdelningens driftbyrå ett vikariatslöneförordnande å tjänst som byråingenjör i lönegrad Ce 25 (f. n. 1.482 kr/mån).

Arbetsuppgifterna omfatta i huvudsak handläggning av ärenden rörande flygvapnets brand- och räddningstjänst.

Sökande bör ha genomgått brandchefskurs kategori I vid Statens Brandskola samt äga kännedom om konstruktion av brand- och räddningsfordon och helst även om militärt brandförsvaret. Viss teknisk utbildning önskvärd, då till arbetsuppgifterna även hör en del båt- och fordonsärenden.

Till Kungl flygförvaltningen ställd ansökan, märkt "Vik lön Ce 25 UHD", innehållande uppgift om tidigaste tillträdesdag (uppsägningstid), värnpliktsnummer och civilstånd samt åtföljd av åldersbetyg, meritförteckning och betygsavskrifter, skall senast den 27 december 1955 vara inkommen till Kungl flygförvaltningens personalkontor, Stockholm 80. Läkarintyg insändes efter anfordran.

Upplysningar lämnas av byråingenjör Stålemo, tel 67 04 70, riks 67 09 20.

Befattningen som

vice Brandchef

tillika brandmästare i Nacka kungöres härmed ånyo till ansökan ledig.

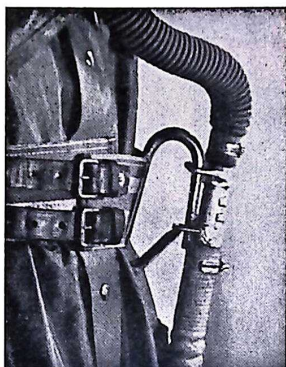
Kompetensfordran: Brandchefskurs kat. I.

Lön enligt lönegrad 21 samt beklädnadsersättning med 528:—/år.

Till brandstyrelsen ställd ansökan skall före den 1 februari 1956 vara inkommen till brandchefen, adress Nacka 3.

Nacka den 24 november 1955.

Brandstyrelsen.

Snabbkoppling till friskluftsmask.

FRISKLUFTMASK nr 110 med **SNABBKOPPLINGAR** bestående av:

1 st. helmask nr 474 V med *hel sikruta*.

1 st. mellanslang med *snabbkoppling*. Tillåter bära-
ren att, vid en hotande situation, snabbt frigöra sig
från friskluftslangen. — Snabbkopplingarna äro så
konstruerade, att de kunna fästas på varje typ av
bälthake. Extra bälte är obehövt.

10 m. friskluftslang 1" med vävnlägg och armerad
med trådspiral.

1 st. sugkorg med dammfilter.

1 st. kätting med kil.

1 st. förvaringsväska av impregnerad, kraftig pen-
ningsduk.

Pris Kr. 300: —/st.

D:o nr 210 med 20 m. slang. *Kr. 400: —/st.*

BRAND- och ARBETARSKYDDSMATERIEL

Arne Carlsson

Sandviksvägen 32, Hässelby Villastad

Tel. Stockholm 38 10 95

Mössmärken - Gradbeteckningar
Armbindlar - Tjänsteålderstecken

Aug. Holts Gulddragerifabriks A-B

Arbetargatan 33 A

STOCKHOLM

Tel. 54 20 03 - 54 20 04 - 54 20 05

MOWE Pytssprutor

Rymd 20 och 12 liter

Helt av mässing

MOWE 20 för Industrier och Fastigheter

MOWE 12 „ Brandkärer, Sjukhus m. fl.

Aktiebolaget

MOLIN & WESTBERG

Mäster Johansgatan 5

M A L M Ö

Tel. 388 40, 97 59 12

Specialfirma i brandredskap

fyllt rummet med vatten, vilket man också började göra. Genom hettan hade elden åter flammats upp i shelterdäcket. Med alla tillgängliga resurser bekämpades elden av hela besättningen, brandkår från land och en av marinens tendrar från utsidan.

Kontraorder trots protester.

— Innan treans kylrum hade hunnit helt vattenfyllas, gav brandchefen order att rummet skulle länsas igen — trots att jag allvarligt protesterade. Ingen kunde gå ner i rummet och nya håll togs upp i väderdäck och slangar nedsattes. Strax före midnatt hade elden fått sådan omfattning i kylrumisoleringen, att jag beslöt att sätta hela förskeppet under vatten och under tiden bekämpa elden akterifrån, för att om möjligt avvärja att inredningen midskepps och maskinrummet antändes.

— Efter långvarig diskussion med brandchefen fick jag honom äntligen vid midnatt att förstå att enda möjligheten att rädda fartyget och lasten i akterskeppet var att fylla hela förskeppet.

— Hela natten höll vi på med detta. Elden hade nu spritt sig till lasten i 2:ans lucka, och värmen kunde kännas i överstyrmans och maskinchefens hytter och i maskinskottet. Isoleringen i 4:an var tydligen också antänd.

— På morgonen kl. 06.45 kom hamndirektören och beordrade brandchefen att överge fartyget med sin personal och utrustning, och jag fick order att ta fartyget ur hamnen.

Utkörda ur hamn — klarade sig tack vare Ka-Me-Wan

— Brandkåren lydde genast hamndirektören, och så snart maskinerna blivit klara gick vi från kajen med hjälp av en bogserbåt för och en akter. När förtöjningarna lagts av, manövrerade bogserbåten akter så att bogserkabeln kom in i styrbords propeller och sprängdes. Strax efteråt inträffade en mycket kraftig explosion i 3:ans shelterdäck, och bogserbåten förut blev rädd och lade av trossen. Lotsen var livrädd och inte till någon som helst hjälp.

— Trots att vi fått en grov wire i styrbords propeller, fungerade Ka-Me-Wa-systemet, vi kunde utan bogserbåthjälp svänga fartyget babord över ut mellan pirarna. Att denna manöver lyckades så bra med en slagsida av 22 grader och med avsevärt större djupgående förut än akterut vill jag påstå var Ka-Me-Wa-propellrarans förtjänst.

— Med mycket sakta fart styrde vi OSO när vägbrytaren passerats. Lotsen var fortfarande "oanvändbar" av nervositet och kunde inte ge upplysning om lämpligaste platsen för att grunda fartyget. Nästan omärkligt tog vi botten kl. 08.35, och samtidigt minskades slagsidan betydligt.

Notiser

Slangpriser (15/11 1955).

	ogummerad	gummerad
1"	3: 70	7: 10— 8: 95
1¼"	4: 30	6: 80— 9: 45
1½"	4: 90	7: 20—10: 10
2"	6: 10	8: 15—11: 45
2½"	6: 90	9: 60—14: —
3"	8: —	11: 55—16: 30

Priserna på den ogummerade slangens gäller för de vanligast förekommande fabrikaten av bästa brandkårs kvalitet.

Priserna på de gummerade slangarna variera, vilket beror på att olika kvaliteter saluföras.

Som bilaga

till detta nummer följer Meddelande nr 36/1955 med övningsprogram för år 1956.

Innehållsförteckning

för år 1955 är inhäftad i detta nummer.

Pärmar till Brandkärstidskrift

finnas utförda i röd klot med riksförbundets emblem i guld på framsidan och tidskriftens namn och årtal på ryggen. På pärmens 3:e sida är samlingsflikar fastsatta, där tidskriften under året kan förvaras.

Pärmar för äldre årgångar kunna även rekvireras. Uppgiv vid rekvisitionen önskat årtal. Priset är kr. 3:— per pärm + porto. Rekvisition hos AB Ystad Centraltryckeri, Ystad.

Alla jobbade i perfekt teamwork.

— När brandkåren övergav fartyget, beordrades hela besättningen med undantag av dem som var absolut nödvändiga vid avgången att bekämpa elden. Samtliga slangar var bemannade av styrmän, maskinister, mässpojkar, uppappare, motormän, kockar och tillgänglig däckspersonal under utgången från hamnen och tills elden var släckt. Telegrafisten var till rors och städerskan kokade kaffe. Det var perfekt teamwork.

— Några mindre bogserbåtar kom ut för att hjälpa till att fylla förskeppet, men deras utrustning var så dålig att vi inte fick resultat förrän på eftermiddagen, men då hade vi redan elden under kontroll, och vid midnatt var jag övertygad om, att fartyget och lasten i akterskeppet kunde räddas. Kl. 02.00 var elden släckt och förskeppet var helt fyllt med vatten upp till huvuddäck.

— Den 30 november länsade vi förskeppet med alla tillgängliga resurser och kl. 07.26 den 1 december togs fartyget utan svårighet av grundet och förtöjdes vid kaj.

Bemärkelsedagar

60 år.

29/1 Widell, G., v. Brandchef, Finspång.

50 år.

26/1 Gradin, E., Brandchef, Kramfors.

40 år.

6/1 Thorgren, R. O., v. Brandchef, Söderhamn.

Brandkärs RM i orientering.

Brandmännens riksmästerskap i orientering av-
gjordes den 29 september 1955. Det var Västerås
som i år svarade för arrangemangen och gjorde det
med den äran. Att de aktiva var nöjda med banan
hörde på alla håll och kanter, även om en och an-
nan önskat ett mindre fjäll att kliva omkring på!!!

I huvudklassen kunde gänglige norrköpingsbon K.
G. Orell i år ta hem sin första seger — tidigare har
han kommit trea två gånger. Bästa tiden hade emel-
lertid segern i seniorklassen för borgarbrandmän,
Lennart Fredriksson, Arboga.

Här resultaten:

Yrkesbrandmän, seniorer (9 km): 1. K. G. Orell,
Norrköping, 1.08.48. 2. Olle Ölin, Stockholm, 1.11.16.
3. Henry Carlsson, Karlstad, 1.11.35.

Yrkesbrandmän, y. o. (9 km): 1. Henry Waern,
Norrköping, 1.26.21. 2. Sture Ekman, Borås, 1.55.33.
Yrkesbrandmän, ä. o. (6,6 km): 1. H. Ringström,
Alingsås, 1.16.50. 2. Gunnar Larsson, Borås, 1.23.11.

Yrkesbrandmän, turistklass (6,4 km): 1. H. Öst-
vall, Uppsala, 1.11.13. 2. Göte Karlsson, Norrköping,
1.14.42.

Borgarbrandmän, seniorer (9 km): 1. L. Fredriks-
son, Arboga, 1.07.47.

Borgarbrandmän, y. o. (9 km): 1. Nils Lundström,
Lidingö, 1.26.07.

Lagtävlan (3 bästa på långa banan): 1. Uppsala
3.53.37. 2. Stockholm 4.15.22. 3. Norrköping 4.43.47.

Lagtävlan (2 seniorer och 1 y. o.): 1. Norrköping
4.15.39. 2. Uppsala 4.40.57.

Släpa för motorspruta

Patensökt

Släpan, som är mycket lätt, har 1,6 m²
bäryta, är lättgående vid alla temp., passar till
alla lyftbara släpsprutor av svensk tillverkning.
Utmärkt även vid slangutläggning där slang-
lådor och väskor finnes.

Utlåtanden från belåtna köpare bevisa slä-
pans popularitet. Ett stort antal levererade samt
beställda för årsskiftet 55—56.

Offertler lämnas tacksamt från:

H. GUSTAFSSON

Biblioteksgatan 27

ÖSTERSUND

Register

över brandförsvarmål i Regeringsrätten,
redovisade i denna tidskrift år 1955.

Branddammar:

Anordnande av branddammar, 11/1948, nr 5.

Brandordning:

Fastställ. av brandordn. (Mattmar), 3/1948, nr 3.
— " — (Halltorp), 4/1948, nr 3.
— " — (Ukna), 5/1948, nr 4.
— " — (Tollarp), 16/1948, nr 7.
— " — (Nöttja), 18/1948, nr 7.
— " — (Brösarp), 19/1948, nr 8.
— " — (Äsphult), 20/1948, nr 9.
— " — (Rörum), 21/1948, nr 9.
— " — (V. Karaby), 22/1948, nr 9.
— " — (Visby), 23/1948, nr 9.
— " — (Lysekil), 24/1948, nr 10.
— " — (Uddevalla), 25/1948, nr 10.

Brandskyddsåtgärd:

Gräns mellan brädgård och omgiv. bebyggelse,
22/1947, nr 1.

Anordnande av takstege, 1/1948, nr 3.

Ändring av rökrör, 2/1948, nr 3.

Anordnande av virkesupplag, 6/1948, nr 4.

Ommurning av rökstockar, 7/1948, nr 5.

Utbyte av spåntak, 8/1948, nr 5.

Omläggning av elektriska ledningar, 9/1948, nr 5.

Avskiljande av trävrake, 10/1948, nr 5.

Anordnande av sprutlackeringsverkstad, 12/1948,
nr 6.

Gräns mellan sågverk och omgiv. bebyggelse,
17/1948, nr 7.

Ändring av rökavlopp, 26/1948, nr 10.

Brandstyrelsebeslut:

Klander av brandstyrelsebeslut (entledigande av
brandman), 14/1948, nr 6.

Klander av brandstyrelsebeslut (tillsättande av
skorstensfejarebefattning), 15/1948, nr 7.

Byggnadsföretag:

Rivande av byggnad, 25/1947, nr 1.

Uppförande av byggnad, 27/1947, nr 2.

Rivning av skyddstak, 28/1947, nr 2.

Uppförande av byggnad, 27/1948, nr 11.

Inrymmande av kvarnrörelse i spannmålsmagasin,
28/1948, nr 11.

Rivning av lagerskjul av trä, 29/1948, nr 11.

Hotellrörelse:

Tillstånd att driva hotellrörelse, 30/1948, nr 12.

Skorstensfejare:

Medgivande att vara skorstensfejare, 13/1948, nr 6.

Vindsinredning:

Borttagande av vindsinredning, 23/1947, nr 1.

— " — 24/1947, nr 1.

— " — 26/1947, nr 2.

Anordnande av vindsinredning, 29/1947, nr 2.

Borttagande av vindsinredning, 30/1947, nr 3.

— " — 31/1948, nr 12.

— " — 32/1948, nr 12.

Målen ha avgjorts under åren 1947—1948.
(Tidskriftens nr står sist.)